

ВІСНИК

VISNYK ^{the} HERALD

септільно-політичний місячник

РІК XXXIV Ч. 9
YEAR XXXIV, No. 9

ВЕРЕСЕНЬ — 1981
SEPTEMBER — 1981

ЦІНА 0.90 ЦЕНТІВ
PRICE \$0.90

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

З М І С Т

ЗВЕРНЕННЯ ПРОВОДУ ОУН у 40-ліття Акту 30 червня 1941	1
Патріярше Посланіє в річницю 30 червня 1941	5
ВІКТОР М. — Проти психології невільників	6
Відзанчено відновлення державности (Оселя СУМ-А)	7
ВОЛЮДИМИР МАЗУР — Слово в Торонті на Святі Державности	9
Нью Йорк гідно відзначив 40-ліття віднови Державности	10
В. КУЛЬЧИЦЬКИЙ ГУТ — Журналістична відповідальність	12
ПРОФ. І. ЛЕВАДНИЙ — Київ у 1911 році	15
Білий Дім про Юрія Шухевича (З документів УККА)	18

СТОРІНКА ОЖ ОЧСУ

ОКСАНА КЕРЧ — Київський рік (До 2000-ліття столиці)	19
О. ПОВСТЕНКО — Наша столиця	20
Інтерв'ю з мгр. Дарією Дикою	21
Свято Героїв та Державности в Міннеаполісі	22

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Д-Р МИКОЛА М. АРКАС — Задунайська Січ (Закінчення)	23
ПАНЬКО НЕЗАБУДЬКО — Роздвоєні язики (Фейлетон) Резолюції Зборів Громадянства з Міннеаполісі, Мінн.	

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ, ПЕРЕДПЛАТНИКИ, ПРИХИЛЬНИКИ,
ЧИ ВИ ВЖЕ ВІДНОВИЛИ ПЕРЕДПЛАТУ ВАШОГО ЖУРНАЛУ „ВІСНИК“
ООЧСУ? ЧИ ЗМОГЛИ ПОЖЕРТВУВАТИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА“?
ЯКИЙ ВІДДІЛ ООЧСУ ПІДЕ ЗА ПРИКЛАДОМ ООЧСУ В ЧІКАГО, ЯКИЙ
ОПЛАТИВ ОДНО ЧИСЛО „ВІСНИКА“?

ПІДТРИМУЙТЕ НАЦІОНАЛЬНУ ПРЕСУ, БО ВОНА — ВАЖЛИВА ЗБРОЯ
В БОРОТЬБІ ПРОТИ ВОРОГА, ВОНА Є МОСТОМ МІЖ ЗАПІЛЛЯМ І ФРОН-
ТОМ!

ВІСНИК

ЗВЕРНЕННЯ

ПРОВОДУ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ У 40-РІЧЧЯ АКТУ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Відновлення Української Держави Актом 30 червня 1941 року було могутнім виявом волі українського народу, який по довгих жорстоких десятиліттях московсько-большевицької неволі заявив своє священне право на самостійне державне життя. Це був яскравий доказ невмирущості української нації, що по героїчних визвольних змаганнях у 1917-21 роках, не зважаючи на безперервний окупантський терор, ні на мент не відступила від своєї державности і не перервала боротьби за неї. І хоч ця боротьба приносила українському народові великі жертви, хоч його кращі сини і дочки гинули гекатомбами на сибірській каторзі, на далеких степах Туркестану та серед морозів Льодового океану, в окупантських польських і російських тюрмах і концтаборах, від пляново організованого голоду, то це не послабило волі українського народу до самостійного життя. Тому то коли на німецько-большевицькому кордоні впали перші стріли, коли імперіялістична війна почала переноситись на землі України, тоді пролунав могутній голос, який доказував світові, що український народ живе і він знову встає до вільного незалежного державного життя.

Тоді пролунав Акт 30 червня 1941 року. А на хвилях етеру з львівської радіостанції ім. Євгена Коновальця понесли його радісні слова:

„Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української Держави, за яку поклали голови цілі покоління найкращих синів України. ОУН... взиває увесь український народ не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена Суверенна Українська Влада... На східних землях України твориться Українська Влада, яка підпорядкується українському національному урядові, що створиться у столиці України — Києві...“

Як фенікс із попелищ піднялась знову в усіх своїй величі українська нація, яка за ніяких умов не капітулює, яка має силу відроджуватися і творити нове життя. Виявляється, що в українській концепції боротьби життя із смертю є щось непроминально-живуче і водночас глибоко-трагічно-героїчне, щось, що переживає віки перемог та поразок і нестримно веде у тривожну загадковість майбутнього, пориваючи до іспиту все нові покоління українських людей, які підіймаються на подвиг і в рішальну хвилину здійснюють новий Акт Української Державности.

На світанку нашої історії український нарід віками мав свою могутню державу й вона, як невмируща візія, стояла перед очима української людини на протязі нашого тисячоліття, в часах волі і неволі. Ця візія і почуття людської гідности, свободи, народоправства, що впливають з нашої традиції, сильна віра в призначення своєї нації, готовість вмерти в обороні прав своєї нації — це чинники, які зберегли нас як націю в боротьбі за волю і державну суверенність. Величні епохи нашої історії — княже-королівська і козацько-гетьманська — це свідoctво невмирущої слави і сили нашої нації. Закономірно відроджується український націоналізм і здають історичний іспит нові українські покоління, проголошуючи державницькі Акти 22 січня 1918, 1 листопада 1918, 22 січня 1919 року та Акт відновлення української держави 30 червня 1941 року. Без тих актів ми йшли б у темряву віків. В актах цих — наша історична правда і наше майбутнє.

Цього, 1981 року минає 40 років від величних та незабутніх подій, які привели до відновлення Української Держави. У вирі Другої світової війни між великими завойницькими потугами та численними волелюбними народами, які змагалися за своє національне буття, український нарід рішуче по-

чав відбудову своєї втраченої держави, всупереч плянам німецької і російської імперій. Напередодні 1940-их років, коли російські й німецькі імперіялісти гарячково готовилися до чергових загарбницьких воєн, тисячі найкращих синів і дочок української нації ставали під синьо-жовтий стяг і червоно-чорний стяг національно-визвольної революції, на якому написано: „Здобудеш українську державу, або згинеш в боротьбі за неї“. Тоді остаточно закінчився процес ідейно-політичного й організаційного формування передового, модерного революційно-визвольного руху, що його очолив Революційний Провід ОУН під керівництвом Степана Бандери. Ще напередодні німецько-російської війни українські націоналісти-революціонери були свідомі того, що німці є проти відновлення української держави і що вони йтимуть на Україну як завойовники, а не як визволителі. Згідно з цим після вибуху німецько-російської війни український нарід перекреслив таємні пляни німецьких наїзників. В Україні німці зустріли не рабів, а сотні тисяч мужніх борців за відбудову власної української держави.

З ініціативи ОУН під проводом Степана Бандери започатковано відновлення УССД. В дні 30 червня 1941 року Національні Збори у Львові схвалили ініціативу ОУН і у святковому піднесенні проголосили Акт Відновлення Української Держави.

Беручи ініціативу відновлення української державности, ОУН керувалася добром цілої нації, виразно зазначаючи в „Політичних вказівках“, що вона „завжди стоятиме на сторожі добра України і дбатиме всіми способами, щоб уряд і цілий державний апарат служили тільки Україні та прямували до найкращого її розвитку“. Покликане Українське Державне Правління було одночасно революційно-визвольним урядом українського народу. В самому Акті 30 червня 1941 року зазначено, що створена на західних землях України влада „підпорядкується українському національному урядові, що створиться у столиці України — Києві“. Таким чином Акт 30 червня має суверенний, соборницький і революційний характер.

У такому всенациональному, соборницькому аспекті цей державницький Акт благословили найвищі українські церковні достойники.

Голова Української Церкви, Слуга Божий Митрополит Андрій Шептицький, у своєму Пастирському листі до Українського народу заявляє: „З

волі Всемогучого й Всемилоствого Бога в Трійці Єдиного зачалася нова епоха в житті Державної Соборної Самостійної України. Народні Збори, що відбулися вчорашнього дня, ствердили й проголосили ту історичну подію... Установлений владі віддаємо належний послух“. — І далі: „Узнаємо Головою Державного Правління України пана Яросла Стецька... Бог нехай благословить усі Твої праці, Український Народ, і нехай дасть усім нашим Провідникам Святу Мудрість з Неба...“

Голова Української Православної Церкви на Волині, Єпископ (пізніше Митрополит) Полікарп, у своєму Посланні до всіх українців сповідає: „Сповнилась наша відвічна мрія. У городі Льва з радіовисильні несеться... радісна вістка: проголошено Самостійну Українську Державу... Нехай Господь милосердний допомагає Тобі, народе мій, і Тобі, Уряде наш, будувати Самостійну Українську Державу... Призиваю на весь Український Народ і його Державний Уряд всемогуче Боже благословенство...“

У сформованому з уповноваження Національних Зборів Українському Державному Правлінні (УКП), на чолі з прем'єр-міністром Ярославом Стецьком, взяла участь визначні особистості українського політичного світу на становищах міністрів та керманічів державної адміністрації. Тисячні кадри революційної ОУН, разом з сотнями тисяч українського патріотичного громадянства, проводили в життя відновлення української державности на всіх звільнених від большевиків теренах. На маніфестаційних здвигах по селах і містах кілька мільйонів населення провели всенародній референдум схвалення і визнання української держави. Державним будівництвом були охоплені області західних, північних, центральних та південно-східних земель України. Україна почала жити своїм власним державним життям.

Але вороги української держави не спали. Після першого заскочення їх доконаним державним актом, Берлін дав наказ розгромити постану українську державу. Слідували арешти Голови й членів УДП, Провідника й частини членів Проводу революційної ОУН, впали перші жертви, полилася кров — своя і ворожа. Німці замордували членів Уряду Івана Климова-Легенду, Дмитра Яціва, Андрія Пясецького. Проте до самого кінця німецької окупації нацистам не вдалося знищити відновленої української держави, яка під охороною української

зброї існувала на великих просторах української землі ще довго після закінчення війни між обома наїзниками. Також Українське Державне Правління, яке категорично відмовилось капітулювати перед Берліном і якого Голова відкинув ультимат німецького уряду резигнувати і відкликати акт відновлення української державности, не було зліквідоване, хоч не мало змоги всецільо діяти. Тому окремі функції державної влади виконувала ОУН, а згодом УПА й УГВР.

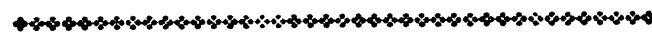
Від першого дня існування української держави в 1941 році, всі російські сили, як червоні так і білі, проголосили їй війну, а від 1944 року большевицька російська імперія повела жорстоку фронтальну війну проти українських державницьких сил, заключивши з цією метою військовий союз з Польщею та Чехо-Славакчиною, але й по сьогоднішній день їй не вдалося приборкати нескорену Україну.

Акт 30 червня 1941 року — це державницький акт українського народу, його великий історичний чин, вияв волі і державницьких стремлень усієї нації. І тому 40-ліття цього Акту є всенароднім святом, урочистими роковинами, що їх вшановуватиме усе прагнене державности українське громадянство, уся українська нація. Українська нація відзначатиме річницю своєї історії, яку сама творила.

Актом 30 червня 1941 року українська нація сказала своє тверде й рішуче слово німецькому наїзникові й цілому світові: Україна є сувереном своєї долі. Україна є підметом, а ніколи предметом історичних подій на її землі.

Державний Акт 30 червня 1941 року — це всенародній чин нації, це вияв волі всієї нації до державної незалежності, без огляду на партійно-політичні переконання і течії, які нуртували й нуртують серед народу. Справою першорядної ваги стало те, що нація як цілість виявила цим Актом свою волю бути суверенним господарем своєї землі.

Державність, що її започаткував Акт 30 червня

УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ — ЦЕ НАЙВИЩА СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В ЗСА. ОЧІ НЕСКОРЕНОЇ УКРАЇНИ ЗВЕРНЕНІ НА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ ЗА ОКЕАНОМ. ДОПОМАГАЙМО УККА ВИКОНУВАТИ ЙОГО ВАЖЛИВУ МІСІЮ!

1941 року, була державністю всього народу. В історії завжди буває так, що якась організована сила дає почин до великого зламу, але цей злам проводить уже весь нарід, якщо почин даної організованої сили відповідає його прагненням. Суверенність, державність, володіння власною землею, влада на власній землі всього народу завжди відповідає прагненням хвилево поневоленої нації, але нації завжди ідейно, морально й духово державної.

Акт 30 червня 1941 року дав почин визвольній війні української Армії проти німецького загарбника і скріпив український фронт проти історичного і смертельного ворога України — Московщини.

Українська Повстанська Армія (УПА) й Українська Головна Визвольна Рада (УГВР) — це органічне продовження Великого Чину нації, яким був Акт 30 червня 1941 року. Це нерозривна єдність. Явно проголошена й діюча в 1941 році українська держава продовжувала існувати і діяти (згодом у формі, як тепер інколи окреслюють у новітньому міжнародному праві, „підпільної“ державности з усіма правними атрибутами держави), під охороною зброї УПА й підпілля ОУН, під загальним керівництвом УГВР як продовження дії УДП, доки принаймі на клаптику української землі була українська влада. А вона було, бо ж діяла збройно в ширших розмірах УПА принаймі до 1951 року, що об'єктивно стверджують теж чужинецькі історики.

Отже, цей найновіший період української державности тривав від 30 червня 1941 року принаймі 10 років. Десять років затяжної, героїчної, кривавої, збройної боротьби української нації за свою державність!

Акт 30 червня 1941 року був продовженням величнних чинів 22-го січня 1918 і 1919 років і Карпатської України, що в 1939 році виявила свою волю до державного життя, як нерозривна частина української нації.

Акт 30 червня 1941 року має велике значення з погляду міжнародного права. Це не важно, чи та скільки держав визнали де юре чи де факто українську державність. У міжнародному праві відома засада — право післядіяння, яке бере до уваги попередні становища даної держави, втрату державности та акти, які зміряють до відновлення держави. Тому Акт 30 червня 1941 року матиме важливе значення на майбутніх міжнародних конференціях, які, займаючись упорядкуванням європейських справ, мусітимуть також займатися справами укра-

їнської державности та правом українського народу на його національній території.

Актом 30 червня 1941 року започатковано новий етап української визвольної боротьби, покладено ідейні основи для масової революційної збройної боротьби УПА й українського націоналістичного підпілля та для розгорнення широкого визвольного фронту поневолених Москвою народів, об'єднаних в Антибольшевицькому Бльозі Народів (АБН). Акт цей і сьогодні є дороговказом для українських патріотів, які на землях поневоленої Батьківщини-України й у цілому світі ведуть затяжну боротьбу проти московських окупантів за здійснення найвищого ідеалу української нації — УССД.

Ми впевнені, що саме на ідеях Актів 22 січня 1918 і 1919 років в Києві, 1 листопада 1918 у Львові, 14 березня 1939 року в Хусті і 30 червня 1941 року у Львові, як на фундаментах українського державного відродження, постане вільна Суверенна Соборна Українська Держава, як вислід безпереривних змагань ОУН і чергового Великого Зриву всього українського народу.

З нагоди 40-річчя Акту 30 червня 1941 року вітаємо весь український народ та його незламних борців за українську державність і заявляємо нашу непохитну волю до невпинної боротьби і завершення її перемогою — черговим незнищеним державницьким актом!

Вітаємо наші Українські Церкви і їх Ієрархію, а зокрема Українську Катакомбну Церкву і Патріярха-Мученика Блаженнішого Йосифа I, співтворця Акту 30 червня 1941 року, та віддаємо шану Слuzі Божому Митрополитові Андрееві і Митрополитові Полікарпові, які благословили і співтворили святе діло відбудови Української Держави.

Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10276

Слава Творцям Української Держави, відновленої Актом 30 червня 1941 року!

Вічна слава Борцям, які життя віддали за волю і державність України!

Хай живе і перемагає всенародній Фронт Української Національної Революції!

Слава Україні! Героям Слава!

Червень, 1981 р.

**ПРОВІД
Організації Українських Націоналістів**

**12 І 19 ЛИПНЯ ВІДЗНАЧИЛИ ТИЖДЕНЬ
ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ**

Проклямації ТПН в 1981 р. видали Президент Роналд Реген, губернатор Г. Кері та посадник Е. Кох, згідно з Законом Конгресу в 1959 року, ч. 86-90, також і в інших стейтах.

Святкування ТПН спонзорували ПАБНА під керівництвом Пітера Войтинуса, Американці за свободу Поневолених Націям — през. д-р Валентина Калинник, Крайова Федерация американських етнічних груп — керівник Пінг Кі Чан та Об'єднаний Комітет Українсько-Американських Організацій, Відділ УККА метрополітального Нью Йорку, голова інж. М. Шпонтанк.

У НЕДІЛЮ 12 ЛИПНЯ — Богослуження о 11-тій г. ранку біля Статуї „Свободи“, виступали американські й національно-етнічні провідники, по полудні — мистецька різнонаціональна цікава програма.

У НЕДІЛЮ 19 ЛИПНЯ: Збірка о 9 г. 30 хв. ранку при 51-й вул. і 5-тій авеню для паради по 5-й авеню — від 51 до 72 вул. Похід з прапорами АБН та ін. народів розпочався о 10 г. ранку. О 11-й ранку були політична, патріотична і мистецька програми в Бенд Шелл у Центральному Парку.

Відзначування ТПНацій відбулися і в ін. стейтах та містах.

**СКЛАДАЙТЕ ПОЖЕРТВИ НА ФОНД ОБОРОНИ
УКРАЇНИ! НАШ ПЕРШИЙ І НАЙГОЛОВНІШИЙ
ОБОВ'ЯЗОК — ДОПОМОГА НАШИМ БРАТАМ І
СЕСТРАМ У ПОНЕВОЛЕНІЙ БАТЬКІВЩИНІ У
БОРОТБІ ЗА ВОЛЮ І ДЕРЖАВНУ НЕЗАЛЕЖ-
НІСТЬ!**

ПАТРІАРШЕ ПОСЛАНІЄ В РІЧНИЦЮ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

Слава Ісусу Христу!

До Ювілейного Комітету
для відзначення 40-річчя відновлення
УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Дорогі Браття і Сестри!

В першій половині двадцятого неспокоїного століття український Нарід найшовся два рази у важких війнах, що сколихнули світ, змінили його політичне обличчя і створили нові складні обставини із напруженнями та кризами в економічному, культурному, а навіть церковному житті. Падали імперії і держави, приходили до голосу малі упокорені народи, никли панівні суспільні верстви, творились здорові і нездорові течії та ідеології. То, зрештою, образ людини, що йшла своїм постійним шляхом історії із успадкованою раною первородного гріха, із своїм неспокоїним серцем у шуканні свого найвищого Добра, яким є Бог, але на жаль, часто заступаючи Його своїми теоріями, самолюбством і мріями про рай на землі.

Український Нарід у тих двох війнах по двох століттях життя на своїй землі під різними чужими і ворожими займанщинами міг сказати словами священика Маттія батька славних Макавеїв: „Який народ не захопив нашої землі, не взяв з неї добичі. Усю красу з неї здерто, невільним стало вільне місто“ (1 Мак. 2, 10-11). Тому на схвильованому війнами морю історії хотів наш Нарід здобути собі свою вільну власну пристань, свою державу на своїй землі, із своєю правдою і волею, із своєю Церквою, із своїми правами, із завзяттям та готовістю на жертву життя своїх синів кинувся у вир подій, щоб здобути собі власну державність.

Змагання за державність Народу походить із природного права людини, що створена, щоб жити у спільноті. Держава походить з людської природи, в якій є роджений нахил лучитись у більшій спільноті в цілі безпеки і публичного порядку, для поступу і розвою людини. Держава як потреба людської природи, є вимогою того відвічного морального закону, що його Створитель вложив в людське серце і його називаємо природним правом. Тому держава і їй питоменна влада не походять з якоїсь принагідної обставини, але з природного права. В тім значенні Церква вчить, що держава і влада походять від Бога, Творця природного порядку. Лю-

дина як особа існувала раніше ніж держава і має свої природні права. Тому не можна особи перекреслювати в державній організації, бо держава не є ціллю для себе, ані не є ціллю людини, але ціллю і післанництвом держави є добро поодинокі особи, оборона природного права, моральних засад і зберігання десятиох Божих заповідей.

Держава для народу—це те саме, що власна хата для родини. То духовна будова, що в ній нарід виховується, живе своїм вільним життям, сповняє гідно і вільно свої обов'язки супроти Бога і ближнього, влаштовує щасливо і справедливо своє туземне життя і дає в мирі свою духовну і матеріальну частку для співжиття всіх народів світу. Державність — то мрія і право кожного народу. В історії нашого спасення бачимо, як Бог дбає, щоб нарід, в якому Божий плян спасення мав сповнитись, мав свою землю, мав своє вільне існування у своїй державі для береження Божих заповітів і Божого слова.

Вартість народу пізнати саме по цім здоровім бажанню мати свою власну хату-державу. Навіть великі народи історії падали і гинули, коли затрачували те бажання бути собою і жити справедливо та мирно на своїй землі своїм самостійним життям. Скільки в історії заникло без сліду народів, що жили кочовничим життям і були грабьниками, що жили коштом других і не думали про власну державу, мир із народами і справедливість. Наш Нарід, одержавши від Бога родючу і багату землю, що жив на ній, боронив її і постійно бажав бути вільним її господарем. Тому, коли попадав в поневолення, завзято і жертвенно своєї волі і землі боронив і будував свою державу, коли її здобував. Не все воно було успішно через людське історичне лукавство і жадобу добра другого, а також і через брак високих і шляхотних державницьких християнських чеснот у нас самих, через що приходили наші історичні упокорення, які Бог повертав для нашого добра: „Добре мені, що був упокорений, щоб уставів Твоїх навчитись“ (Гс. 119, 71).

Згадуємо в цім році сорокліття другої спроби нашого Народу цього століття відзискати і здобути свою державу — проголошенням відновлення української державності в червні 1941 року. Важкі то були часи і жорстокі обставини. Та ми не піддавались, щоб плисти на хвилях подій бездушно із розчисленням на людські ласки. Коли тільки прийшла

слупна хвилина ми бажання своєї державности висловили відважно перед світом та історією, цю державність ми проголосили для підкреслення своїх прав і свого місця серед народів світу. Це був сміливий крок народу, що його духа не вбила довга неволя. Коли божевільні теорії про расу, „нову Європу“ і „новий світ“ із пануванням одного народу над всіма йшли здійснювати свою ідеологію вогнем і мечем, а з другої сторони найбільша тиранія в історії гнобила наші землі і заводила свої бозбожницькі і протилітські порядки із мільйонами жертв голоду і терору, наш Нарід проголошує своє природне право на самостійність і державність. Це великий акт, що повинен нас вчити і виховувати, незважаючи на наші особисті міркування чи різні політичні переконання. Нарід має бажати своєї державности, в неволі про те думати і до цього прямувати, коли хоче бути „в народів вольних колі“, коли не хоче бути постійно рабом сильніших чи хитріших своїх сусідів.

Згадаймо цю подію відновлення нашої державности 1941 року з вдячністю до Бога, що хоронив нас в дуже грізних подіях історії, зберігаючи нас для своїх великих плянів за Божою засадою, що Божа сила в людських немочах проявляється (2 Кор. 12, 9). Пом'янім тих великих синів нашої України, що положили своє життя, щоб весь Нарід був вільний. То велика жертва любови і самопосягати! Згадаймо в молитвах і тих наших синів, що продовжують те велике свідчення про свободу, правду і справедливість по тюрмах і засланнях, одного бажуючи — щоб ми були вільні.

Нехай відзначення тієї події подасть нам єдність і єдиномисліє в бажанні бути вільним народом в сім'ї вільних народів на Божу славу.

БЛАГОСЛОВЕННЯ ГОСПОДНЄ НА ВАС!

Дано в Римі

1-го червня 1981 року

ІОСИФ

Патріарх і Кардинал

ЧИ ПОЖЕРТВУВАЛИ ВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
„ВІСНИКА“?

Віктор М.

ПРОТИ ПСИХОЛОГІЇ НЕВІЛЬНИКІВ

Можна жити поза рабовласницьким ССРСР, не носити на руках кайдани, не конче треба мати на собі тюремний смугастий одяг, щоб бути невільником.

Невільники є фізичні і є психологічні.

Проти психологічного невільництва українців воював наш великий Т. Шевченко, називаючи ту частину українців „рабами, варшавським сміттям, підніжками Москви“. Ще перед ним козацький отаман витяв упень у Чорній Долині велику частину валки українців, яку гнали татари, у фізичне невільництво. Частина людей з тієї валки зраділа свободі й дякувала козакам за волю, а частина заявила, що вони „татарські люди“, що їм „добре так як є“, себто в бусурманській неволі... — і козаки витяли їх шаблями.

Проти психологічного невільництва, поклоніння тимчасово сильнішому чи спритнішому воював наш великий соціолог і політичний філософ д-р Дмитро Донцов. А Юрій Липа? А Петро Полтава? — і багато-багато інших. Акт 30 червня 1941 р., утверджуваний зброєю УПА, був також скерований проти невільницької психіки відщепленців.

І все таки колись у службі Москві Петра і й Катерини II, потім у притакуванні на Варшавських сеймах, ще згодом у притакуванні Москві та її комунізму — завжди знаходилися недовірки, малодухи, психологічні невільники, які свідомо чи ні, домагаючи ворогові — нищили свій народ, нашу Україну.

Левко Лук'яненко, сучасний політв'язень Москви, виразно про таких написав у Заяві до Верховного Совету УРСР у 1980 році: „Посмертна реабілітація мільйонів розстріляних і замордованих, у тому й тих українців, що завзято допомагали російським шовіністам обернути договір від 27. 12. 1922 р. про створення Союзу Республік на просту формальність, і знову перетворили Україну в колонію Росії“...

Нині серед української спільноти в ЗСА спостерігаємо прояви психологічного невільництва, невміння думати власним розумом. Бо як пояснити в „ЕУ“ НТШ у Франції „диво“ переємництва УНР — УРСР. Або, що у виданнях укр. Гарварду далі чіпляється до слова „Україна“ родівник „ТГЕ“? Як пояснити, що проф. О. Прицак виступив за ліквідацію (на волі!) літери „Г“ в укр. абетці? Чим

ВЕЛИЧАВО ВІДЗНАЧЕНО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ В ЕЛЛЕНВІЛІ

Елленвіл, Н. Й. — Історична подія проголошення Акту відновлення української державності у Львові, 30 червня 1941 р., у трозові дні Другої світової війни, знайшла свій широкий вияв у всенародних святкуваннях 40-річчя Акту в країнах українського поселення у вільному світі. У всіх більших українських осередках відбуваються різні святкові імпрези, політичні панелі та доповіді, в Конгресі ЗСА зголошено окрему резолюцію, що проголошує 30 червня Днем української державної незалежності, а 15 липня ц. р. американський політичний світ, сенатори й конгресмени та дипломати взяли участь у відзначенні Акту 30 червня на Капітолю у Вашингтоні.

У центрі святкувань відновлення української державності у ЗСА відбулося в суботу й неділю, 4 і 5 липня 1981 р. на Оселі СУМ в Елленвілі, Н. Й., з нагоди Зустрічі українців Америки й Канади, багатолюдне відзначення цієї річниці, в якому взяли участь Владика Василь Лостен і духовенство української католицької й православної Церков, кол. голова державного правління у Львові й голова ОУН та АБН Ярослав Стецько з дружиною, організована молодь СУМ в одностроях, представники українського політичного й громадського життя, комбатанти УПА й українських дивізій УНА, жіноцтво ОЧСУ та численні промадяни з Америки й Канади.

Політичне Форум

Напередодні маніфестаційних святкувань відбулося в суботу, 4 липня, огод. 7:00 вечора, в просторій залі культурного центру політичне форум на тему державотворчого значення Акту 30 червня. Форум відкрив коротким словом Лев Футала, а модератором був проф. Володимир Стойко.

можна пояснити зміщення творчості, напр. Є. Маланиюка, з творчістю советських відщепенців українського народу, типу І. Драча? (дивись „Хрестоматію (з) укр. літератури ХХ ст.“). Як пояснити, що Л. Плющ — далі марксист? Чим пояснити факт, що частина новоприбулих „дисидентів“ є тут за співпрацю з „русскімі“? — а отже і проти УККА, проти самостійництва?

Чи це не психологія невільників?

В програмі форуму доповідали: проф. Микола Богатюк — „Ініціатива й роля ОУН в Акті 30 червня“; проф. Микола Чировський — „Правний аспект Акту 30 червня“; проф. Тарас Гунчак — „Відновлення української державності в документах німецьких архівів“; проф. Симон Важаківський — „Як сприймали проголошення української державності на східних українських землях“; Святослав Караванський — „Спогад про Червень 1941 р.“ та ред. Лев Шанковський — „Вплив Акту 30 червня на формування УПА й визвольну боротьбу“.

Всі доповіді були джерельно опрацьовані й дали цікавий матеріал для дослідів цієї доби. Незаперечно політичне значення мають документи з німецьких архівів, що їх цитував проф. Т. Гунчак, в яких голова ОУН Степан Бандера і прем'єр державного правління Ярослав Стецько виразно стверджують підметність укр. держ. суверенності й політичну незалежність їхній дій, у зв'язку з проголошенням відновлення української державності.

Святкова маніфестація

Маніфестаційні святкування почались у неділю, 5 липня о год. 11:00 перед полуднем, архиерейською Св. Літургією в наміренні українського народу, що її відслужив при співслуженні духовенства Преосв. Владика Василь, на площі у стіп Пам'ятника Героям. Під час Богослужби, в якій участь взяла молодь СУМ і представники організацій, комбатанти й громадянство, релігійні пісні грала духовна оркестра „Батурин“ з Канади, під дир. мгра Василя Кардаша.

Після архиерейської Св. Літургії зформувалася похід до Пам'ятника Героям, з прапорами й вінками, в якому маршували: духовенство на чолі з Владикою Василем, кол. голова державного правління у Львові Ярослав Стецько з дружиною, президент СКВУ мгр І. Базарко, представники УЖКА, організацій, комбатанти, молодь СУМ в одностроях та громадянство. Маршові пісні грала оркестра „Батурин“.

Церемонією покладення вінків у стіп Пам'ятника Героям від ОУН, УПА, ООЧСУ, ОЖОЧСУ, СУМ, АБН та інших організацій і ліднесенням прапорів та відспіванням американського національного й українського національних гимнів, а потім Апелем

УПА — СУМ почалася програма святкової маніфестації, яку відкрив Микола Гришковян, голова святкового комітету, а провадив адв. Аскольд Лозинський. Він теж відчитав уривки з послань Митрополитів Андрея і Полікарпа та Патріярха Йосифа. Маніфест проголошення відновлення української державності у Львові відчитав голова Т-ва кол. вояків УПА Михайло Ковальчин.

Святкову промову виголосив кол. прем'єр Ярослав Стецько, наголошуючи всенародність процесу віднови української державності й революційно-визвольної боротьби ОУН — УПА, що їх благословили митрополити українських Церков та підтримували українській маси.

Відчитанням особового складу Світового почесного комітету для відзначення 40-річчя відновлення української державності та представлення представників політичних і громадських організацій з Канади, ЗСА і Європи, які сиділи в президії, закінчено маніфестаційну частину програми.

В мистецькій частині програми виступали оркестра „Батурич“, під дир. мгра Василя Кардаша, виконуючи марші і в'язанки українських пісень, та актори Євген і Володимир Курили, які з участю молоді СУМ з Ірвінгтону під керівництвом Івanni Кононiв рецитували монтаж поезій.

Відспіванням „Не пора“ та дефілядою молоді СУМ і комбатантів УПА та українських дивізій УНА закінчено це величне святкування 40-річчя відновлення української державності.

Опісля відбулось прийняття для представників організацій, яким проводив голова ООЧСУ Лев Футаля та під час якого промовляли новий президент СКВУ мгр. Іван Іазарко, Святослав Караванський, мгр. Ярослав Савка — УГОА, п-і Степанія Букшова — Об'єднання прихильників УНР, Степан Мудрик з Німеччини, мгр. Омелян Коваль з Бельгії, мгр. Василь Кардаш з Канади, Богдан Тодорів — СУК „Провидіння“, Володимир Мазур — УНП, д-р Аскольд Лозинський — від членів УНС, Михайло Ковальчин — Т-во кол. вояків УПА, о. Володимир Базилевський, ред. Лев Шанковський, Роксоляна Лозинська — голова СУСТА, Володимир Костик, Михайло Черешньовський, Мирон Мицьо та інші. Заклучне слово сказав кол. прем'єр Ярослав Стецько.

Під час святкувань громадянство мало нагоду оглянути рідкісну виставку піддільних видань, яку організували Василь і Володимира Харуки.

НОВА ПРАЦЯ Д-РА АНАТОЛЯ БЕДРІЯ, ПРИСВЯЧЕНА АКТУ ДЕРЖАВНОСТІ 30 ЧЕРВНЯ 1941 Р.

„УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА, ВІДНОВЛЕНА АКТОМ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ“ — під таким наголовком Українська Центральна Інформаційна Служба, УЦІС, опублікувала в червні 1981 р. в Нью Йорку-Торонті нову працю д-ра Анатоля Бедрія. Відомий політичний письменник, автор багатьох аналітичних статей, ред. Анатоль Бедрій дав на 48 сторінках конспективний огляд подій з часу напередодні Другої світової війни, під час війни і незадовго по ній, акцентуючи на заходах, плянуванню й діяльності Революційної ОУН під проводом Степана Бандери.

Автор аналізує відношення різних українських політичних груп та партій не лише до імперіалістичної Москви, а й до імперіалістичного Берліну; стверджує необхідність такого кроку, як проголошення віднови української державності 30 червня 1941 р. у Львові, для врятування чести України; показує, що в ХХ столітті це вже було третє проголошення віднови нашої державності, після 1917-20 років та Карпатської України в 1939 році; підкреслює соборність створеного у Львові Тимчасового Урядового Правління на чолі з дост. Ярославом Стецьком — Прем'єром, бо далі влада мала б перейти до Українського Уряду, створено в столицному Києві.

Книжка написана доступною мовою, виклад подій стрункий і ясний, зміст легко сприймається, а декілька десятків фотоілюстрацій — документів з доби третього періоду державності України (1941-1953 рр.) допоможуть сучасну читачеві згадати велич і героїзм тодішньої епохи боротьби Революційної ОУН, при підтримці обох історичних українських Церков, за владу Нації, боротьби, яку провадила УПА, яка триває в ін формах і нині.

Книжку д-ра Анатоля Бедрія „Українська Держава, відновлена Актом 30 червня 1941 року“ треба б перекласти на англійську мову, для читачів-чужинців, а в Школах Українознавства її варто було б включити в навчальну програму найновішої історії України.

Сподіваємось, що Шкільна Рада при УККА не пройде мовчки повз цю важливу, популярно написану, історичну працю, цілком доступну для учнів і студентів старших класів.

Друкарня „МЕТА“ в Нью Йорку подбала про зразковий безпомилковий друк, чіткий текст і світліни та просте й виразне графічне оформлення, із золотим Тризубом на блакитному тлі.

Леонід Полтава

ПС. Ціна 1 примірника з пересилкою 3 дол. Набувати у всіх Відділах ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ.

ВІДЗНАЧАЙМО 1000-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ-РУСИ ВЖЕ ТЕПЕР НОВИМИ УСПІХАМИ У ВСІХ ДІЛЯНКАХ УКРАЇНСЬКОГО ОРГАНІЗОВАНОГО ЖИТТЯ — В ІМ'Я ПЕРЕМОГИ НАЦІОНАЛЬНО-ХРИСТІАНСЬКОЇ УКРАЇНИ!

Володимир Мазур
Заступник Голови ГУ ООЧСУ

ПРИВІТ ВІД ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ АМЕРИКИ НА СВЯТІ 40-ЛІТТЯ ВІДНОВИ УКР. ДЕРЖАВИ

(28-го червня 1981 року, Торонто)

Від імени Організації Українського Визвольного Фронту Америки маю честь і шану привітати вас на цім всенароднім національним українським святі!

Сорок років тому під кованим чоботом німецького гітлеризму, що був єдинокровним родичем кривавого комунізму, одна за другою падали великі європейські держави...

Яку ж велику силу духа треба було мати Організації Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери, щоб наважитись показати Берлінові й Москві на Україну, на тисячолітній Київ, як на центр Європи, як на носія національної честі, справедливості і гордості!

Гітлерівському „Майн Кампф“ Прем'єр відновленої Української Держави Ярослав Стецько протиставив вікопомну, знаменну, соборницько-державницьку заяву:

„На Західніх Землях України твориться українська влада, яка підпорядкується українському національному Урядові, що створився у столиці України — Києві!“

У цій заяві з города Льва чуємо голос Мазепи і Шевченка, Петлюри і Коновальця, Бандери і Чупринки!

І це та лінія українського розвитку і дальшої боротьби, від якої не відступила героїчна ОУН, не відступила героїчна УПА, не відступили організатори масових протимосковських повстань у советських концтаборах, не відступили і не відступають передові шестидесятники, семидесятники і восьмидесятники, які устами політв'язня Івана Геля заявили Об'єднаним Націям:

„...Десятки мільйонів жертв у тюрмах і концтаборах дають право Об'єднаним Націям називати сьогодні російську імперію — душогубкою народів“...

Від Акту державности, проголошеного 30-го червня 1941 року, не відступив наш Прем'єр, не відступив наш Уряд, не відступив наш народ, не відступили і ми — невіддільна заокеанська частина української нескореної нації!

Тому Організації Українського Визвольного Фронту Америки з подивом і признанням слідкують за вашими невтомними змаганнями, за вашою всебічною активністю тут, у Канаді, — в ім'я пришвидчення визволення України із пазурів московського орла-стервятника!

Я хочу закінчити це привітання словами українського поета, який в часах найбільшого розгулу німецьких фашистів у Києві, писав:

„...Не дивися назад, які жертви,
Скільки болю і скільки журби, —
Бо життя розквітає на мертв'їм,
Що зродилось в огні боротьби!“

Нехай же буде вічна слава — в сорокаліття відновлення Української Державности, тим, які змагалися, і тим, які тепер змагаються за остаточну перемогу Героїчної Української Нації:

Слава Тридцятому Червню!

Слава Українській Самостійній Соборній Державі!

Леонід Полтава

ВУЛКАН

Двигтять гаряча піч підземного вулкану.
Мов блискавки, розколини лягли
На камені. Важкі гранітні рани —
Як зморшки на чолі Землі.

Чекає він погоди чи нагоди,
Закований у панцернику гір,
Щоб вибухнути і вогнем, і льодом,
Всім тягарям наперекір.

О, Рідна Земле! Будь і ти вулканом!
Міцнись, тужавій, мов сталєне лиття:
Хай буде ще раз і найглибша рана —
В ім'я Життя!

*) Нью Йорк, 1. 7. 1980

*) (із збірки „Смак Сонця“, що вийшла ц. р. у Видавництві „Гомін України“ в Торонті).

УКРАЇНСЬКИЙ НЬЮ ЙОРК ГІДНО ВІДЗНАЧИВ 40-ЛІТТЯ ВІДНОВИ ДЕРЖАВНОСТІ

НЬЮ ЙОРК (л. п.) — Велика зала УНДому, заповнена людьми різних поколінь, походжень, віровизнань, фахів, — стоячими оплесками вітала Патріярше Посланіє Блаженнішого Йосифа із Риму „До Ювілейного Комітету для відзначення 40-річчя відновлення УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ“, датоване 1-м червня 1981 РБ. Багато разів слухачі переривали оплесками святкову промову ред. Володимира Мазура. Велика мистецька частина академії була виконана обдарованою молоддю. Святкування вшанував своєю присутністю член УДПравління д-р Богдан Дзерович, якого захоплено вітали українці Нью Йорку.

Заходами Об'єднаного Комітету Українсько-Американських Організацій метрополітального Нью Йорку, Відділ УККА, під керівництвом інж. Михайла Шпонтака був створений громадський Ювілейний Комітет, очолений п. Миколою Хоманчуком, для гідного відзначення вікопомної історичної дати 30 червня 1941 р. у Львові. У неділю 21 червня, без огляду на прикру погоду, велику залу УНДому на 2-й авеню заповнило громадянство. На сцені, удекорованій прапорами ЗСА, України та революційним червоно-чорним, красувався під Тризубом багатомовний напис: 1941 — 1981.

Програму відкрив п. М. Хоманчук, який нею далі й провадив, а в мистецькій частині — голова Осередку СУМ-А ім. ген.-хор. Т. Чупринки п. Корнель Василик. У вступі-привіті п. М. Хоманчук підкреслив тяглість української національної революції, що триває й тепер у боротьбі за державність Соборної України. Зала вставанням вшанувала Героїв, які впали в цій боротьбі — від козацьких частин славного Гетьмана Мазепи до Героїв Революційної ОУН і УПА.

Спонтанними оплесками привітали присутні видатного історика-юриста, члена Українського Державного Правління проф. д-ра Богдана Дзеровича, який прикладом свого життя і праці, зокрема як довголітній голова Товариства Українських Правників у вільному світі, показав, як треба стояти на стійці Національно-Християнської України, куди б не закинула доля.

Складений майже з 50 дівчат-сумівок у прегарній народній ноші хор Осередку СУМ-а в Нью Йорку „Жайворонки“ під досвідченим керівництвом маестра Лева Стругацького викликав багато спога-

дів і почуттів, пов'язаних із революційною боротьбою України, очоленою ОУН під проводом Степана Бандери, в роках Другої світової війни і по війні. Дуже добре прозвучали „Живи, Україно“ Олеса — Гайворонського, „Виростеш ти сину“ Симоненка — Пашкевича, упівська „Ось день війни“; солістки Бригіта Заяць і Галя Блага, акомпаніювала Соня Шерег. І всі інші пісні в дальшій програмі, в тому із солісткою-американкою Деніс Маг'яр, особливо в обробці проф. Зої Маркович, Д. Стругацького, Р. Степанянка — народні, упівські та стрілецькі, прозвучали на відповідній висоті: талановита молодь радувала душу, викликала спогади й піснями закликала до дальших упертих вгнень за волю Батьківщини. Лише дві пісні про Київ (Шамо і Дремлюги) з російського характеру і текстами і мелодіями, варто було б замінити піснями про Київ, створеними за кордоном, на волі, вільними поетами і композиторами.

Представлений головою Комітету п. М. Хоманчуком ред. В. Мазур виголосив доповідь на тему „Під прапором Націоналізму“, яка буде повністю надрукована в пресі. Доповідач спершу привітав присутнього в залі о. Себастьяна Шевчука, адміністратора парохії св. Юра після смерті незабутнього сл. п. о. д-ра Володимира Гавліча, а також попрохав під оплески залі встати члена Українського Державного Правління д-ра Богдана Дзеровича; привітав усіх учасників революційних подій 30 червня 1941 р., вояків і старшин УПА, патріотичне громадянство і молодь.

Ред. Володимир Мазур у своїй сконцентрованій доповіді, яку багато разів переривали слухачі оплесками, ствердив, що сучасні змагання за віднову української державності є продовженням змагань гетьманів Хмельницького і Мазепи, Січових Стрільців, полків С. Петлюри і Є. Коновальця. Доповідач, вказуючи на переможний похід Націоналізму на земній кулі в нашому столітті, як то пророкував М. Міхновський, — всупереч псевдовченню К. Маркса про так зв. комунізм, — підкреслив, що в ХХ столітті Україна тричі виборювала свою державність: у 1917-20 рр., у 1939 р. в Карпатській Україні і в 1941 р., коли з ініціативи ОУН під проводом Степана Бандери і при повній підтримці обох історичних українських Церков та всього народу,

включно із Східними Землями, 30 червня 1941 р. проголошено у Львові відновлення української державности і створено Український Уряд на чолі з дост. Прем'єром Ярославом Стецьком. Як сказав доповідач, Україна заявила тоді своє рішуче „Ні“ як московському, так і берлінському колонізаторам, а за утвердження державного Акту 30 червня 1941 р. ще понад 10 рр. змагалася героїчна УПА під командуванням Тараса Чупринки-Романа Шухевича. Дії УГВР, збереження української влади бодай на маленький частині Української Землі аж до 1953 р. — це був третій період, третя істор. доба української державности в ХХ столітті. Без них не було б повстань в СРСР у кацетах і страйків у містах України ще задовго перед страйками в Польщі, не було б 60- і 70-десятників, самвидавників та й Київської Гельсінкської Групи, яка стоїть на позиції виходу України зі складу СРСР і привернення нашому народові повних суверенних державних прав у всій соборній Україні.

Ред. Володимир Мазур наводив багато приладів свідків і очевидців, як реагувала соборна Україна на Акт 30 червня 1941 р., в тому і в столиці Києві восени 1941 року. Доповідач високо оцінив вклад Прем'єра Українського Уряду дост. Ярослава Стецька, як голови Проводу ОУН, президента АБН і члена Президії ВАКЛ, та голови Європейської Ради Свободи, в боротьбу української нації за свої природні і Божі права — за власну УСС-Державу, як і вклад Організації Українського Визвольного Фронту у світі у ці святі змагання Києва проти Москви, хреста проти диявола. Доповідача довго оплескували присутні, між якими було багато громадян, не приналежних до ОУФронту.

Тріо „Черемшина“ — Бригіта Заяць (керівниця), Галя Блага і Марійка Кінь, переякрасно зіспівали, як на молодий вік, надхненно виконало, під акомпаніамент піяністки Соні Шерер, низку повстанських та ін. пісень, а оперова солістка Світлана Вожаківська-Тонкошкур, якій акомпаніювала Ліля Казанівська, полонила слухачів „Думкою“ Степового, „Спи, дитино моя“ Карманського — Людкевича та упівською піснею „Український народо, вставай“, музика С. Вожаківського.

„Змагання за державність Народу походять із природного права людини“... — залунали в залі, підсилені голосниками, знаменні слова з Послання Патріярха Іх Блаженства Йосифа, у мистецькому читанні проф. Симона Вожаківського. „Згадаймо цю

подію відновлення нашої державности 1941 року з вдячністю до Бога“... — сказано в Патріяршому Посланні, яке закінчується Благословенням. Вся зала стоячи вітала ці знаменні слова, виявляючи тим особливу пошану до їх Автора, советського каторжника, який не скорився сильним цього світу, маючи за собою правду Божу і народну. Текст Патріяршого Послання буде опублікований у пресі.

Після другого милого виступу обдарованого тріо та зразкової рецитації з творів Олеся, Вереса і Лавренка, у виконанні Олі Шкафоровської-Рудик, а також кількох пісень хору „Жайворонки“, — святкова академія закінчилася подякою виконавцям і присутнім. Як мало коли, урочисто залунало „Ще не вмерла Україна“ — національний гімн, започаткований сумівками „Жайворонку“ і підхопленний усім громадянством.

Дідусь навчив 7-літнього хлопчика співати український гімн, і він також співав, поклавши праву рученьку на серце.

Зразкове Свято Державности. Зразкові виконавці. Зразкова Громада.

МОСКОВСЬКІ „КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВОЗАХИСНИКИ“

Члени Московської групи, що зве себе „Гельсінкі“ — Є. Боннер, С. Калістратова, І. Ковальов, Н. Мейман — написали в лютому 1981 р. документ-заяву в обороні безпідставно засудженої Оксани Мешко, яку вже не раз окупаційний режим саджав до психушок. Тепер її заслали в Хабаровський Край, де живе її син, також під арештом.

Московська Група „Гельсінкі“ вимагає звільнення Оксани Мешко, але тільки на базі так званої Конституції СРСР: „Це ще одна жертва репресій властей за намагання користуватися декларованими Конституцією СРСР правами і свободами“.

Така оборона є односторонньою і навіть підступною, бо коли б режим випустив Оксану Мешко, то це означало б, що Конституція СРСР є законна, а тим часом це документ московського окупанта України та ін. не-російських так зв. республік.

*****
ЧИ ПОЖЕРТВУВАЛИ ВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

„ВІСНИКА“?

В. Кульчицький Гут

ЖУРНАЛІСТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

„Департамент 'А' відповідає за організацію таємних операцій, яких ціллю є впливати на рішення Західних урядів, а одночасно деморалізувати громадську думку. Часто групи індивідів, вороже до їхніх урядів наставлених, стають знаряддям Департаменту 'А' і його дезінформаційних дій“.

Для українського читача — це нічого нового, та коли інформацію зустрічаємо в американському журналі — яснішають вигляди на краще майбутнє. Мова тут, розуміється, про один з відділів КГБ, а пише про це д-р Борис С. Корчак у „Spotlight“, звідки його статтю п. н. „Як Совети занечищують пресу“ передрукована в англомовному числі щод. „Америка“ з 8 червня 1981 р. В цьому ж числі поміщено і статтю Роберта Мосса, співавтора відомого безтселера „The Spike“. Тема її ця ж сама: дезінформація КГБ, спрямована через Західню пресу на Західне суспільство.

Зі світової перемоги — вирішальна поразка

Р. Мосс у своїй статті робить, чи може точніше

НОВЕ ВИДАННЯ „НАЦІОНАЛЬНОЇ ТРИБУНИ“

У Нью Йорку вийшло нове видання часопису-однотижника „Національна Трибуна“ з червня 1981 р., повністю присвячене 40-літтю Державнотворчого Акту 30 червня 1941 р. у Львові.

Святковій річниці присвячена передова Ст. Борецького „Велика Річниця“. Поміщено фоторепродукцію „Маніфесту“ Проводу ОУН в 1941 р., біографію останнього Прем'єра Уряду України Дост. Ярослава Стецька — голови Проводу ОУН і президента ЦК АБН та БРС. Поміщені також тексти проголошення віднови Української Держави у Львові, Пастирські листи — благословення Митрополита Кир Андрея та Владик УАІЩеркви, склад Українського Уряду, фоторепродукцію листівки з 1941 р. з Тризубом на советському гербі — пошта Повітового Укр. Управління в Коломиї, та ін. цікаві фото-документи, цінні статті і згадки.

У цьому виданні є багато спогадів учасників подій 30 червня 1941 р. у Львові, а також документи про їх відгуки на Наддніпрянщині, зокрема в Києві.

сказати, повторює закид, який не раз чулося у пресі Визвольного Фронту, що В'єтнамська війна була „першою війною в історії, в якій одна сторона перемогла засадничо при допомозі масових засобів інформації другої сторони“. Конкретно говорить він про т. зв. Тет офензиву.

„Зворотним пунктом В'єтнамської війни, — пише він, — була Тет офензива в лютому 1968 р., яка для В'єтконгу була рішучою поразкою. Тим часом Західні масові засоби інформації цю поразку В'єтконгу представили як жахливу поразку американських військ. І під впливом такого представлення публічна підтримка війни заламалася. Ліндон Джансон був психічно знищений і вирішив не кандидувати вдруге. Мілітарна акція, яка в іншій війні американської історії була б зробила героїв з американських воєнків, була зманіпульована в той спосіб, що американські генерали й американський президент виглядали як невдари, а їхня справа — безнадійна. Один з відповідальних за це, телевізійний режисер, пізніше мав говорити, що хоч Тет офензива могла в полі бути і перемогою для американської сторони, 'народ сприймав її як поразку, і тому вона була поразкою'“.

І дає Р. Мосс до цього трагічного епізоду американської і світової історії ось такий коментар: „Якщо масові засоби інформації можуть бути так маніпульовані, щоб вони спричинилися до поразки у війні, для якої було посвячено 50,000 жертв і більйони доларів, щоб її виграти, то ясно, що вони можуть бути маніпульовані також і в других місцях“.

Успіх загострює апетит

Від комуністичної перемоги у В'єтнамі Департамент 'А', виглядало б, не мав успіхів подібних розмірів. Та ближча аналіза подій на світових фронтах боротьби показує, що хоч його успіхи були менших розмірів, самі ж результати були такі ж великі. Не можна бо заперечити, що перемога комуністів в Анголі, Етіопії, Південному Ємені, Нікарагуа були можливі тільки завдяки дефетистичній поставі Західних масових засобів інформації. Та й редакція на пряму агресію Москви в Афганістані не була такою, якою вона була б у випадку подібної агресії ко-

троюсь із Західніх держав. А тепер Департамент 'А' концентрує свою увагу на піддержці комуністичної революції в Ель Салвадор. Ось окрушини, на яких помітні його пальці.

Уряд президента Регена видав „Білу книгу“ про діяльність комуністів в Ель Салвадорі на основі 19 документів, захоплених у комуністів. Там доказується, що Кастро об'єднав ліві групи в Ель Салвадорі для боротьби проти існуючого уряду, та що за допомогою Куби збирано зброю у В'єтнамі, Етіопії і країнах Східньої Європи і через Нікарагуа доставлявано її комуністам в Ель Салвадорі. Ліберальні елементи відразу поставилися з упередженням до цих відомостей. Навіть відомий шод. „Вол Стріт Джорнал“ помістив статтю, базовану в основному на інтерв'ю з Дж. Д. Гроссманом, службовцем Стейт Департаменту, відповідального в значній мірі за підготовку „Білої книги“, де робиться намагання знецінити вартість книги вказуванням на ніби існуючі там неточності, здогади і просто „помилки“ в аналізі захоплених документів.

Як відомо, адміністрація Регена оголосила боротьбу з міжнародним тероризмом, за яким стоїть Москва. І ось у шод. „Вашінгтон Пост“ 19 квітня 1981 р. іде стаття Саула Ляндава, у якій ніби на підставі офіційного документу він доводить, що заповіджена боротьба може бути „двосічним мечем“, бо З'єднані Стейти в ім'я національної безпеки самі сприяють інтернаціональному тероризмові (!). Цей же щоденник містить пізніше свого рода спростування Ф. Дж. Мекнамари, у якому він доказує, що офіційного документу, на який покликається С. Ляндав, нема. Є тільки праця М. Гренана, написана на підставі інтерв'ю з невідомими особами, а замовлена Дж. МекГоверном в 1979 р., як він був ще сенатором, висновки якої заперечують і Стейт Департамент і Сенат. Ще інформує Ф. Дж. Мекнамара, що С. Ляндав „у минулому підтримував позиції Кастра“. Знов же редакція „Ді Вашингтон Пост“ в тексті цього спростування подає „нотатку редактора“, в якій інформується читача, що С. Ляндав „дальше підтримує основні висновки своєї статті“.

Маємо тут, отже, спілку МекГоверн — Ляндав — „Вашінгтон Пост“, які стараються вже напочатку знейтралізувати боротьбу нової адміністрації з міжнародним тероризмом, вказуючи на ЗСА, як на такого ж самого промотора тероризму...

„Вашінгтон Пост“ старається формувати громадську думку і прямо, своїми редакторськими комен-

тарями. От у редакційній „Карібські пошукування“ піддається субтельній критиці намагання нової адміністрації стримати наступ Москви на країни Центральної Америки й Карібського моря. „Адміністрація вибрала Ель Салвадор як демонстративний проєкт своєї гльобальної антисоветської політики“, — пишеться там. Редакторам це не подобається, і вони стараються відмінне, на їх думку, наставлення країн цього району протиставити наставленню теперішнього уряду ЗСА: „Для адміністрації Регена, — пишуть вони, — советсько-кубинська загроза для безпеки представляє дуже можливий факт життя району. Але не багато карібських держав приймуть таке розуміння, а як приймуть, то не зі ступенем зобов'язання адміністрації. Длж більшости з них кардинальною вимогою є, щоб ЗСА акцентували різномодність і легітимність льокальних інтересів їхнього району“. На простій хлопській мові це означає, щоб ЗСА замкнули очі на підричну роботу Москви і її лакея Кастра, бо в термінології редакторів „Вашінгтон Пост“ — це не підрична робота, а „різномодність“ і „льокальні інтереси“.

Права і обов'язки

Що американський журналіст має широкі права — річ загально відома. Запевняє йому ці права славна 1-ша поправка до конституції. Та дуже часто, користуючись правами, він забуває про обов'язки, які повинні йти нога-в-ногу з правами, і тому, хоч може він і не мати жадного відношення до агентів Департаменту „А“, своїм нагианням фактів до своїх ідеологічних смаків він підриває основу, на якій його широкі права опираються.

Леслі Г. Гельд займає поважне місце у системі „Ді Нью Йорк Таймс“. Офіційно він є кореспондентом у справах національної безпеки, з резиденцією у Вашингтонському бюрі цього щоденника. Його писання появляються досить часто. Останньо появився його довгий есей п. н. „Як Гейг перетоплює свій образ“ („Н. Й. Таймс Магазин“, 31. 5. 1981). В основному — це про державного секретаря, та є тут багато і про теперішню закордонну політику ЗСА. І тут він багато доставляє прикладів згаданого вище нагиання фактів.

От, обговорюючи становище през. Реген і його дорадників відносно советської мілітарної переваги, він твердить, що вони ніби не можуть відповісти на питання: „Якщо росіяни є так далеко впереді, то

чому мали б вони чекати, щоб ми їх наздігнали". Тажко повірити, щоб Л. Г. Гельд дійсно це твердження трактував серйозно. Можна припускати, що тут він радше розраховував на довірливість читачів. Вистане бо от заглянути до річника "America and the World 1980", видаваного в-ом "Foreign Affairs", щоб на оце питання дістати відповідь. Там на ст. 153 головний редактор паризького щод. „Ле Монд“ Андре Фонтен пише: „Цинічний і резолютний Захід міг би, можливо, відмовити ССРСР і його союзникам ці кредити, які, облегливаючи тягар їхніх державних видатків, уможливили цим країнам підвищити їхні видатки на зброєння до того пункту, де вони порівнялися зі ЗСА під оглядом мілітарної могутності“. І ще в цьому збірнику додаткові інформації по цій лінії дає Роберт Г. Кайзер, автор недавнього бестселлера про Росію, який на ст. 504 пише: „Іронічно але бездискусійно, 1970-ті рр. продемонстрували слабкість советської економічної системи і підказали, що Советам не легко буде собі давати раду в 1980-их рр.“ От і відповідь, чому Совети мусять „чекати“, якщо ЗСА схочуть їх наздігнати.

По цій же дефетистичній, струсоподібній лінії мислення, що Росії ми нічого не можемо зробити, іде і ось така медитація автора, для якої він використовує дві групи, які ніби існують у Стейт Департаменті. Перша група, яка у презентації автора виглядає молодою, недосвідченою, пропонує збільшенням допомоги повстанцям в Афганістані, щоб „абсорбувати“ советську енергію. Та „в багатьох відділах Стейт Департаменту ця лінія мислення вважається небезпечно-провокативною“, — твердить Л. Г. Гельд, і щоб надати цій групі більшої важкості, авторитету, він наводить слова „дипломата-ветерана“, який мав сказати: „Завдаванням клопотів росіянам не примусить їх перестати робити клопоти нам. І для них буде легше завдавати нам турботи, як нам їх заспокоювати. Росіяни потребують мати якісь сподівання на нагороду від нас за добру поведінку“. От типовий зразок капітулянтського мислення, яке загнало Захід у цей тупик, у якому він зараз знаходиться. І його нині просуває визначний журналіст передового шоденника.

Можна б ще наводити більше прикладів, та, думаємо, і цих досить, щоб показати, яку велику роллю відіграє журналіст в демократичному суспільстві. Ці приклади також показують, що тут і читач мусить стояти на висоті, щоб розпізнавати журна-

лістів, які забувають про свої обов'язки чи нехтують ними.

Чарлз Ромбар в есеї „На продаж: свобода слова“ („Atlantic“, бер. 1981) добивається ще більше свободи слова. Це, розуміється, є переграванням старої пластинки з-перед 20-ти літ. Тепер на часі мова про обов'язок, про відповідальність журналіста, бо без відповідальності сама свобода слова не довго проіснує. І є познаки, що американське суспільство отряслося уже з гіпнози, що знаходяться журналісти, які це розуміють, які організуються і починають вести боротьбу з безвідповідальними одиницями у своїй професії. І це скріплює надію на краще завтра.

КОГО ЛОВЛЯТЬ СОВ. ПРИКОРДОННИКИ?

Пресовий орган Москви в Україні „Радянська Україна“ в числі з 28. 5. 1981 року, в нарисі „Бути завжди наготові“, подав кілька прикладів, як то советські „доблесні“ прикордонники ловлять „порушників священного кордону“: „Ось уже 63 роки вони стоять у невсипущому дозорі країни Рад“.

Читаємо: „Іноземний корабель увійшов у наш порт, — пише Калиниченко, старший наглядач над прикордонниками в зах. частині ССРСР, — і прикордонники приступили до своїх обов'язків“. Обшукуючи всі кутки на кораблі, вони мали б знайти „запаковану в півку антирадянську літературу“ і її конфіскували.

Інший випадок: на зах. кордоні УССР „понад 5 кілометрів переслідували воїни непрошеного гостя і затримали його“... — і більше ні слова. Така вона, советська дезінформація.

Ще один приклад: „Немало зусиль докладають спецслужби імперіялістичних держав і Китаю до ідеологічної обробки радянських прикордонників. Але радянські воїни рішуче припиняють дії агентури“. — І знову можна лише здогадуватися, що мовиться про кордон із Китаєм, а може й Афганістан, де вже були випадки перебігу сов. вояків на бік повстанців.

Надія Наум

*****
„ВИЗБОЛЕННЯ НАЦІЇ ОКРОПЛЮЄТЬСЯ І ОСВЯЧУЄТЬСЯ КРОВ'Ю Ї НАЙКРАЩИХ СИНІВ. ЧЕРЕЗ ЇХ СМЕРТЬ — ВЕДЕ ШЛЯХ ДО ПЕРЕМОГИ!“

Симон Петлюра

СІМДЕСЯТ РОКІВ ТОМУ

Проф. І. Левадний

КИЇВ У 1911 РОЦІ

Новий 1911 рік зустріли українці Києва, під чоботом рос. імперії, очікуючи можливих несподіваних подій, які назривали. Бо впарі зі столипінського реакцією зростала і загальна ненависть до царя-диктатора, переслідувача всякої вільної думки та гнобителя поневолених народів, і можна було сподіватись різних непередбачених явищ.

З другого боку цей рік, як Шевченківський з нагоди 50-ліття смерті Великого Кобзаря, активізував українську громаду, яка всупереч урядовій нехоті відзначати пам'ять поета наполегливо діяла в напрямку здійснення наміру побудувати йому пам'ятник у Києві. Проголошений в усією метою в попередньому 1910 році Другий конкурс на пам'ятник Шевченкові в Києві, що для нього міська Дума визначила місце на Михайлівській площі перед будинком реальної гімназії, змобілізував увагу мистців.

На самому початку року, 20 січня в театрі Миколи Садовського відбулась прем'єра „Брежні“, першою твору Винниченка, який Садовський поставив у своєму театрі. В головній жіночій ролі виступила Любов Ліницька, інші ролі виконували Іван Мар'яненко, Іван Ковалевський та друті. „Українська Хата“ писала про цю виставу, що вона відкрила нову еру в розвитку українського театру — перехід від побутово-етнографічної до психологічної драми.

З наближенням Шевченкових роковин багато журналів і газет не лише українських, а і російських, містили різні статті, нариси, спогади, спеціальні філологічні дослідження про Шевченка. Писала навіть монархічна газета „Киевлянин“ Шульгіна, особливо підкреслюючи, що Шевченко писав і по-російськи.

15 лютого журі конкурсу на пам'ятник Шевченкові під головуванням мистця Олександра Сластіона в складі мистців Сергія Васильківського, Івана Іжакевича, Фотія Красицького, Василя Кричевського, Івана Труша, письменника Михайла Коцюбинського, композитора Миколи Лисенка і вченого Миколи Біляшевського розглянуло подані 46 конкурсних проектів і ухвалили першої премії нікому не присуджувати, другу — видати різьбареві Федорові Балавенському і третю — різьбареві Михайлові Гаврилові.

В ідею свого пам'ятника Балавенський поклав

Шевченкові слова „Думи мої, думи мої, лихо мені з вами“ і забразив поета, який, схиливши голову, сидить у задумі. Внизу коло невисокого п'єдесталу розміщені групи героїв Шевченкових творів. Перша постать — кобзар. „Це ніби любов до милої слави рідної України, слави лицарського козацтва, що піснями кобзарів передається від покоління до покоління“, — писав Балавенський у поясненні до проекту. Згідно задуму автора проекту постать кобзаря мала символізувати собою самого Шевченка і тому різьбар подає кобзаря подібним до Шевченка, яким поет був в останніх роках свого життя.

Другою постаттю в проекті була дівчина, що притулилась до п'єдесталу і немов тихо плаче, слухаючи пісню кобзаря. „Це та дівчина Шевченкової поезії, до душі і долі якої поет ставився ввесь час з глибоким почуттям батька, радів з її радощів, плакав над її горем“, — пояснював Балавенський.

У проекті Михайла Гаврилка Тарас Шевченко зображений у кобеняку і довгих козацьких шароварах, з похиленою головою і рукою на грудях. Навколо постаменту розташовані герої. Жінка з піднесеним смолоскипом уособлює ідею відродження України, княжий дружинник, що цілиться з луку, і козак, що витягає шаблю, — виступають як представники двох минулих епох України — княжої і козацької. З правого боку постаменту — композиція: козак прощається з дівчиною. Він засмучений жалем розлуки і, разом з тим, сповнений типового козацького завзяття. З лівого боку — двоє дітей в обіймах матері.

Неприсуджену першу премію журі поділило на п'ять рівних частин і видало заохочувальні премії мистцям Іванові Селезеву, Б. Езіоранському і різьбарам Іванові Рашевському, Г. Виноградовій та Іванові Кавалерідзе.

На засіданні Об'єднаного Комітету пам'ятника, до складу якого входили Михайло Коцюбинський, Микола Лисенко, Борис Грінченко та інші діячі української культури, визнано, що проект Федора Балавенського, відзначений другою премією, може бути прийнятий для спорудження після деяких переробок і запропонували Балавенському протягом

двох тижнів подати проєкт пам'ятника в гіпсі, бо різьбяр представив свій проєкт у глині, та зробити в цьому деякі поправки. Через хворобу Балавенського термін подачі проєкту йому продовжили на дальші два тижні, а в цей час виникли події, які одразу значно ускладнили, а далі зовсім унеможливили будівництво пам'ятника.

Реакційні кола Києва підняли страшний галас навколо спорудження пам'ятника Шевченкові. Попечитель київської учбової округи звернувся до київського губернатора Трепова з проханням не ставити пам'ятника Шевченкові на Михайлівській площі, поблизу найбільших святинь Києва — Святої Софії і Михайлівського монастиря, бо Шевченко, як автор кромольних віршів проти царя і Церкви, не заслуговує цього.

Член клубу російських націоналістів Алексеев у заяві Комітету цього клубу закликав не потурати сепаратистам, що зазіхають на визначні місця Києва, прагнучи встановити пам'ятник людині, яка „конче ненавиділа державний устрій і жила однією думкою — діждатись його зруйнування“.

Щоб провалити справу побудови пам'ятника Шевченкові, київські монархісти заявили Міській Думі, що на такому визначному місці Києва, як площа між Софіївським собором і Михайлівським монастирем, ставити пам'ятник поетові-бунтівникові, який ображав царську велич, було б негідним і запропонували на тому місці поставити аж чотири пам'ятники: Апостолові Андрієві, княгині Ользі і братам Кирилові та Методієві. Дума відповіла, що вона не має стільки коштів, щоб побудувати чотири пам'ятники. Противники ідеї спорудження пам'ятника Шевченкові заявили, що беруть на себе кошти побудови. Тоді Дума змушена була поступитись і для пам'ятника Шевченкові відвела нове, гірше місце, де сходились Велика Васильківська, Караваєвська і Пушкінська вулиці.

Зміна місця для пам'ятника Шевченкові вимагала прунтовної переробки схваленого до реалізації проєкту Бавенського, бо на Михайлівській площі перед будинком реальної гімназії пам'ятник був би односторонній як вимагало цього місце, де він мав бути збудований. Нове місце на схрещенні трьох вулиць було відкрито з усіх боків і проєкт пам'ятника Балавенського до нього не надавався. Так справа побудови пам'ятника Великому Кобзареві з нагоди 50-ліття його смерті була провалена спільними зусиллями монархістів і чорносотенців. Але про-

ти випадів реакціонерів і їх провокаційних тверджень українська преса гостро реагувала, містила відповідні спростовання, карикатури. Відомі дотепні малюнки мистця, що виступав під прибраним іменем Валентин у газеті „Рада“ від 25 червня 1911 р.

Українські газети принесли сумні вістки про смерть 28 червня талановитого, молодого письменника Архипа Тесленка і 6 липня — Ганни Барвінок, Олександри Куліш, дружини відомого українського діяча культури Пантелеймона Куліша.

Київ збагачувався новими великими спорудами. На Хрещатику був побудований за проєктом архітекта Л. Бенуа багатопверховий Петербурзький банк, а поруч — за проєктом архітектів І. Зеккера та Д. Торова — великий адміністративний будинок.

Розгорнулись будівельні роботи по спорудженню Педагогічного музею на Великій Володимирській вулиці. Згодом, у 1917-1918 роках у цьому будинку містилась Українська Центральна Рада і були схвалені всі її історичні універсали. Також тривало будівництво Вищих жіночих курсів за проєктом Олександра Кобелева.

Розгортались роботи і по спорудженню пам'ятника цареві Олександрові II. На урочисте відкриття цього пам'ятника очікувався приїзд до Києва всієї царської родини і голови ради міністрів Петра Столипіна. Готування до їх зустрічі почались заздалегідь. Ще наприкінці травня до Києва прибули старші чини міністерства внутрішніх справ і департаменту поліції для організації охорони імператорської сім'ї і міністрів під час урочистостей. У липні стягнули до Києва підсилені загони зовнішньої і внутрішньої поліції. Приїхали жандарми і таємні агенти з Петербургу та Москви. Головою охорони був призначений генерал-ад'ютант Дедюлін, його помічником став генерал Курлов, а не київський генерал-губернатор Трепов, який так образився цією неповагою до себе, що просив звільнити його від посади генерал-губернатора.

10 вересня прибули до Києва цар зі своєю родиною і Столипін. Під час зустрічі одразу кинулась у вічі загальна нехність і неувага до Столипіна. Для нього не знайшлось місця в автах, призначених для царської сім'ї і близьких їй осіб. Не надали йому навіть екіпажу і він думав уже сам наймати собі візника, але в останню хвилину його виручив київський міський голова Д'яков, відступивши йому свою карету.

Цар і його родина спинились у Маріївському па-

лаці, побудованому у XVIII столітті за проектом італійського архітекта Растреллі на замовлення цариці Єлисавети. Столипіну тоді відвели приміщення в будинку київського генерал-губернатора.

Днями найвищих урочистостей були визначені: 13 вересня в саду Купецького Зібрання і 14 вересня в Оперовому театрі.

Ненавість до Столипіна досягала крайніх меж. Побоювались атентату на нього. Київська поліція встановила спеціальні перепустки для всіх відвідувачів виставки та імпрез, на яких мав бути Столипін. Була мобілізована армія таємних поліційних агентів. Серед них не бракувало ворогів царського режиму, таких як Дмитрій Богров, що зробив поліції таємне донесення, ніби до Києва по Дніпру прибула відряджена з Швейцарії жінка для здійснення замаху на Столипіна. Зdezорієнтована поліція звернула всю увагу на жінок і на виставу в Оперовому театрі, де були цар зі своєю сім'єю і Столипін і де між глядачами було розсаджено багато переодягнених поліцаїв та конфідентів. Одебжав поліційний квиток також і Богров.

13 вересня відбулось відкриття пам'ятника Алек-

сандрові I на тодішній Царській площі біля входу до саду купецького зібрання. Самий пам'ятник, що його виготовив італійський різьбар Етторе Ксіменес, вражав своїм еkleктизмом, штучною помпезністю і низькопробним ремісництвом. Напис на пам'ятнику „Цареві — визволителеві вдячний Південно-Західний край“ розкривав лицемірний задум цієї будови, бо за що мав дякувати „Південно-Західний край“, тобто Україна і Польща цареві? Польща — хіба за задушення визвольного повстання 1863 року, а Україна — за Валуєвський циркуляр, Емський указ і ліквідацію Південно-Західного відділу Географічного Товариства в Києві?!

По відкритті пам'ятника в купецькому саді було уряджено народне гуляння, а коли смерклося — фейерверк над Дніпром.

14 вересня о 5-й годині дня на київському гіпподромі відбулись кінські перегони в привності царя, а о 9-й годині вечора почалась урочистість в Оперовому театрі. Йшла опера „Казка про царя Салтана“. Царська родина займала генералгубернаторську ложу. Столипін сидів у першому ряді партеру.

Був антракт після другої дії. Заля спорожніла. Глядачі повиходили у фойє, до буфетів і кімнат для курення. Столипін, що був у першому ряді, встав і повернувшись спиною до сцени, сперся на бар'єр оркестри та оглядав залю і болькони.

В цей час до нього поспішно підійшов високий чоловік у чорному фракку, тримаючи праву руку в кишені. Наблизившись, він вийняв з кишені руку, в якій тримав пістолю, двічі стрілив у Столипіна та поспішив до виходу. Сталось замішання. Дехто з чорносотенців зіскочили з бель-етажу. У дверях при виході виконавця замаху Богрова оточила група монархістів і почала його бити.

Смертельно пораненого Столипіна відвезли до лікарні на Мало-Володимирську вулицю, де він помер 18 вересня і був похований в Києво-Печерській Лаврі, поруч могили зрадників Юскри і Кочубея, знайшовши і посмертно гідне товариство для себе.

Напередодні його смерті відкрито на Михайлівській площі вишвидку побудованого пам'ятника, спорудженого за вимогами київських монархістів замість пам'ятника Шевченкові. В центрі пам'ятника була княгиня Ольга, ліворуч на окремому постаменті Апостол Андрій і праворуч, теж на окремому постаменті — Кирило і Методій. Постації були виготовлені не з бронзи чи іншого металу, а з гіпсу

ПОМЕР УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАДАЧ „БІБЛІЇ“

На острові Капрі в Італії помер 10 квітня 1981 р., на 89-му році життя, отець доктор Іван Хоменко-Плюта, — видатний знавець мов і видатний перекладач „Біблії“ на українську мову — із оригінальних текстів: старожидівських, араміських і грецьких.

Славної пам'яті отець доктор Іван Хоменко-Плюта походив із Вінничини, студював мови в Київському університеті, був за перекладача при Міністерстві закордонних справ за гетьмана Павла Скоропадського, працював у Відні. По Визвольних Змаганнях, за порадою Митрополита Андрея Шептицького, студював у Римі, здобував докторат у Римському університеті. Перед Другою світовою війною перебував у Литві, де вивчив старожидівську та ін. мови Сходу. По війні, на доручення Архиепископа Кир Івана Бучка — переклав з оригіналів — уперше в нашій історії — „Біблію“ на українську мову.

Під час праці жив на острові Капрі, де й помер.

Вічна Йому Пам'ять!

Л. Па

чи крейди і вражали своєю маломистецькою вартістю. На краще виконання фігур не було коштів, але головна мета — перешкодити побудові пам'ятника Шевченкові — була досягнена.

Розлючені вбивством Столипіна москалі-монархісти готували великий жидівський погром, який не вдався лише завдяки рішучим протизаходам київського поліцмайстера Скалона.

22 вересня в Києві відбувся суд над Богровим. На суді Богров заявив, що ціле життя носився з мрією довершити якусь велику справу і тепер, убивши лютого ката-деспота та гнобителя поневолених народів, вважає, що зробив таку справу, отже доконав ціль свого життя і дальша особиста доля його не цікавить.

Суд виніс йому смертний вирок. Богров не просив помилювання. Страта відбулась 24 вересня в київській фортеці на Лисій горі, перетвореній в тюрму для військових і політичних в'язнів.

Київська Дума заходилась увічнити пам'ять Столипіна: Мало-Володимирська вулиця, на якій була розташована лікарня, де він помер, була перейменована на Столипінську вулицю. Після революції вона ще тричі змінювала свою назву і тепер тимчасово носить ім'я Валерія Чкалова, пілота, що здійснив безпосадочний переліт з Москви до Америки через Північний бігун.

Біля будинку Міської Думи був побудований пам'ятник, який у перших днях революції 1917 року був зруйнований.

На засіданні Міської Думи був розглянутий фінансовий звіт з побудови в 1901 році Київського оперового театру. Театральна комісія, що керувала будівництвом, увесь час відтягала справу звіту і подала його щойно в 1911 році. Будівництво розпочала комісія, маючи на цю ціль 2½ мільйона карбованців. Кошти будівництва, згідно зі звітом, становили 1½ мільйона карбованців. Куди подівся ще один мільйон, ніхто не міг сказати, і справу цього таємничого зникнення не розбирали за давністю.

Для української літератури 1911 рік був дуже плідний. Це відзначив у своєму огляді нашого письменства наврядкині року літературний критик Михайло Могиланський і як кращі твори, що з'явилися того року, подав драми „Адвокат Мартіян“ і „Лісову пісню“ Лесі Українки, повісті „Сон“ і „Тіні забувних предків“ Михайла Коцюбинського та ін.

БІЛИЙ ДІМ ПРО СПРАВУ ЮРІЯ ШУХЕВИЧА

НЮ ЙОРК, Н. Й. — (УККА). — В дні 15 квітня 1981 р. Екзекутива УККА, за підписами Президента проф. Лева Е. Добрянського, ексекютивного віце-президента Ігната М. Білінського і секретаря Євгена Івашкова, звернулася до Президента Роналда Регена, прохаючи його інтервенції в советському уряді в справі звільнення Юрія Шухевича, сина сл. п. ген. Романа Шухевича, Головного Командира УПА. Як відомо, Юрій Шухевич перебуває в советських тюрмах і карних таборах понад 30 літ.

В листі УККА сказано:

„Ми звертаємося до Вас, Пане Президенте, щоб Ви й Ваші уряд звернулися до советського уряду у справі звільнення Юрія Шухевича і вимогою дозволити йому та його родині виїхати з ССРСР і поселитися в країні власного вибору на Заході.

Таким способом Ви допоможете хоробрій людині, жертві советського безправ'я та арбітарного трактування людей. Юрій Шухевич став інтернаціональним символом витривалості й завзяття... тому Ваша допомога в його звільненні знайде міжнародну підтримку, як вияв американської щедрості і практикування респектованого віками права людини на свободу й особисте щастя“.

ВІДПОВІДЬ З БІЛОГО ДОМУ

В дні 20 травня 1981 р. прийшла відповідь з Білого Дому до Проф. Добрянського, яку в імені Президента Регена підписав Джек Бурджес, Спеціальний Асистент Президента для Публичних Зв'язків, яку передаємо в українському перекладі:

„Дорогий Пане Професоре Добрянський:

Прошу прийняти подяку за Вашого листа до Президента Регена в справі Юрія Шухевича.

Я дозволив собі передати копії Вашого листа Річардові Алленові і Державному Секретареві Александрові Гейгові з проханням дати належну увагу Вашому проханням.

Як Вам відомо, Президент є сильно зобов'язаний відносно людських і національних прав у цілому світі. Він глибоко вірить, що Советський Союз є найбільшим порушником цих прав. Будьте задоволені, що справа Ю. Шухевича буде належно розглянена.

Щиро Ваш
ДЖЕК БУРДЖЕС

Оксана Керч

КИЇВСЬКИЙ РІК

На останніх Загальних Зборах Об'єднання Жінок ОЧСУ в останніх днях листопаду 1980 р. в Нью-Йорку, делегати відділів отримали від Голови Уляни Целевич особливе доручення: відзначити в 1981 році знаменну дату — 2 тисячі літ Києва!

Не занедбуючи звичайної діяльності, поодинокі відділи зголосили вже в березні цього року готовність влаштувати вечір, присвячений столиці нашої батьківщини в його славу дату народження. Почалася жвава праця. Багато часу зайняло вишукування матеріалів для свята. В квітні члени Гол. Управи вготували доповіді про минуле Києва, вишукали поезії київських поетів, музичні твори київських композиторів, інсценізації, тощо. Голови різних Відділів зв'язалися з різними виконавцями, плянуючи програму в міру власних місцевих сил.

Першим відділом, який лаштував „Київський вечір“, був відділ ОЖ в Нью-Йорку. Завдяки гарно складеній програмі помиславою артисткою Іванною Кононів, свято пройшло з великим успіхом. Після Нью-Йорку влаштував свято Києва Гартфорд, де голова Софія Радьо в порозумінні з місцевими мистецькими силами, хором та з участю в святі киянки, поетки Ольги Лубської, доповнила ще програму фільмом про старий Київ. Енергійна голова відділу в Йонкерсі Марія Кульчицька влаштувала свято нашої столиці, а Рочестер готує свято, в програму якого голоза Анна Буцерка включила інсценізацію „Плачу Ярославни“ в виконанні талановитих сумівок.

Величаво святкуватиме роковини Києва Об'єднання Жінок у Чикаго. Голова відділу Ольга Федак, за допомогою референтки зв'язків Зени Матла-Рихтицької, запланували це святкування у трьох частинах: з приводу тієї великої річниці відбудеться

великий концерт в Мюзік Шел над озером, влаштований УККА з ініціативи ОЖ, триденна вистава українського мистецтва в Ситі Гол та „Київський вечір“, пов'язаний з літературним вечором киянки Ганни Черинь. Для концерту запрошено славного співака метрополітену Павла Плішку. В програмі будуть виконуватись твори київських композиторів, деклямації київських поетів талановитими рецитаторами.

На осінь заплановано „Київський вечір“ у Нью-Йорку. Про вечори в інших містах, де є відділи Об'єднання, ще нема відомостей, хоч майже всі відділи отримали відповідні матеріали.

В ОЖ ОЧСУ є чимала кількість придніпрянок, в тому таких, котрі народилися, або проживали якийсь час у столиці України. Їхній досвід дуже придатний для ідентичності звичаїв, декорацій, одягів і навіть страв, бо деякі відділи закінчують свято київським буфетом.

Об'єднання, яке має за собою всього 14 років різноманітної праці, особливо політичної, цим святкуванням вносить у нашу заокеанську дійсність важливий елемент України, що не дозволяє забувати в щоденних клопотах про нашу батьківщину.

Київські вечори, які відбулися і ще відбуватимуться на протязі 1981-82 рр. в різних містах Америки, вливають свіжу кров у трохи застоялі практики нашого культурного життя. Вони в'яжуть далекі й ніби нереальні нитки з Україною. Нагадують і перестерігають, заохочують і загладжують гострі грані ностальгії. Вони мають ще одну прикмету — вони нестандартні. Доказом того велика кількість учасників у тих святах. Київські вечори притягають навіть тих земляків, які вже давно не бувають на так би мовити обов'язкових академіях.

Многолюдні „харківський“ і „київський“ вечори у Філядельфії були дуже успішні і нагадали ті добрі, „давні часи“, коли наша публіка ще відвідувала масово наші залі й наші свята.

В тому розумінні доручення мгр. Уляни Целевич святкувати двотисячні роковини Києва має особливе значення. Учасниками тих святкувань є найширші маси українців, без огляду на конфесійні чи інші різниці, бо Київ — наша столиця, наше улюблене місто, вимріяне місто над святою рікою Дніпром.

Київ перебув і перебуває не одне лихоліття, і все таки залишився столицею України, а ми хоч і поза океанами залишилися українцями.

СЛ. П. МГР УЛЯНА ЦЕЛЕВИЧ — ВИДАТНА УКРАЇНЬСЬКА ПОЛІТИЧНА ДІЯЧКА, ПОМЕРЛА 18. 8. 1981 Р. В ЧІКАГО. ДОКЛАДНІШЕ В ЧЕРГОВОМУ ЧИСЛІ. ВІЧНА ЇЇ ПАМ'ЯТЬ!

АНГЛІЄЦЬ ПИСАТИМЕ ІСТОРІЮ ГОЛОДУ

На запрошення українського Гарварду історію заплянованого Москвою штучного голоду в Україні в 1932-33 роках, що також важко відбився й на Кубані, писатиме англійський науковець Роберт Конквест, вихованець Оксфорду, працівник у ООН, а тепер керівник наукового сектору Ін-ту Гувера „для дослідів війни, революції і миру“ при Стенфордському ун-ті.

Проф. Р. Конквест, який є автором кількох книжок на тему імперії, комунізму і т. п., плянує написати книжку за 2 роки. Запрошення відбулося з рамени УНІГУ, де спец. комітет у цій справі очолює проф. Адам Улам.

ПЕРЕОБРАЛИ ГОЛОВУ СУА

У кінці травня ц. р. на 19 Конвенції СУА у Філядельфії було переобрано головою СУА п-і Іванну Рожанковську, яка, як відомо, виступає проти законно обраних керівних органів УККА на XIII Конгресі Українців Америки.

На бенкеті крім ін., промовляли В. Цимбалістий, п-і У. Любович, між гостями був п. І. Смолій з „Народної волі“ й ін. (Для рекорду).

Олекса Повстенко

НАША СТОЛИЦЯ

Ф „На горах цих возсія благодать
Божа і постане велике місто“...

Коли старезний Бористен приніс на хвилях своїх до казково мальовничих київських берегів човен первозванного учня Христа — св. апостола Андрія, Київ уже від давніх віків був не пустою, а населеним місцем. Милуючись чудовою природою Києва, Андрій Первозваний звелів своїм подорожнім учням причалити тут свій човен, вийшов на стрімковий берег Дніпра і поставив на старокіївській горі хреста, промовивши до здивованих киян, що на цих горах засяє благодать Божа, що тут має бути велике місто, в якому спорудить Бог багато церков.

Пророцтво св. Андрія стало дійсністю: на Дніпрових мальовничих горах лостав наш красунь, святий Київ, оспіваний у піснях, легендах, переказах, сагах, але й гірко оплаканий вдовиними й сирітськими слізьми, густо политий кров'ю і встелений кістками українськими.

Чи може нам коли розказати історія, окільки разів Київ був руйнований, майже зникав без сліду і знову виникав із попелищ і пожарищ у всій своїй красі і славі?

Чи є в ньому хоч одна п'ядь землі, що не була б густо полита кров'ю його лицарів-оборонців?

Чи може розказати нам колинебудь історія, скільки чужих столиць і загарбників збагатилися за рахунок невичерпних багатств київських храмів і палаців київських володарів?

Наш Київ святий, став світочем східноєвропейської культури, завжди щедро випромінював свою високу культуру на сусідні народи і за цю шляхетну місію не раз діставав подяку мечем і пожежками.

Чи хоч одна столиця в світі зазнала такої безодні горя і насильства, такого грабінництва і наруги, як наш Золотоверхий?

Київ ставав на страшний, нерівний двобій з диким, азійським степом, знемагав у цій боротьбі, але об його груди розбилась жажлива татарська навала, що загрожувала загладою усій Європі. Чи зрозумів цю історичну місію бодай європейський світ? Зруйнований, ограблений і поганьблений москалями, стоїть Київ, гордий і прекрасний, навіть у руїнах, бо він є столицею висококультурного, щедро обдарованого, справедливого народу. Високоталановитого народу-творця, в короні якого найяскравішим блиском сяє перлина українського мистецтва. Воно невмируше. В найтяжчі свої часи український геній заховує своєю потайну скарбницю і тільки пісня чарівно-молодійна, але журна і скорботна, як крик чайки, як молитва до Всевишнього розлягається по степах українських, літає над козацькими могилами. У кращі часи, часи визволення — Київ розквітав всіми скарбами талановитого народу.

Київ — столиця чарівної землі, відважного українського народу-лицаря, який ніколи не припинить боротьби за свою національну незалежність.

ІНТЕРВ'Ю З МГР. ДАРІЄЮ ДИКОЮ

Часопис Ньюйоркської Студентської Подіятричної Асоціації „АРЧ“ у числі з квітня 1981 р. помістив інтерв'ю кореспондентки Лорі Е. Різзо із професором-інструктором у Коледжі Подіятричної Медицини в Нью Йорку мгр. Дарією Дикою — українкою, яка втішається великою симпатією серед різнонаціонального студентства того коледжу.

Мгр. Дарія Дика, кол. член СУМ, закінчила Гантер Коледж, в ділянці фізичної антропології, була на розкопах у Вайомінгу, в Англії та в Новім Мексико. Працюючи викладачем-професором у згаданому вище коледжі, вона одночасно закінчує писання докторської дисертації з фізичної антропології. Її дисертація присвячена кістковим формам південно-американської рідкісної мавпочки. Мгр Дарія Дика є членом УНПомочі а кілька років тому була стипендисткою УНП із Фонду ім. Василя Шабатурри. Її чоловік також працює над докторською дисертацією з ділянки культурної антропології.

Її лекції, в тому з остеології для молодших студентів коледжу, втішаються великою фреквенцією слухачів та уважним виконанням завдань. Вона сказала, що вже читала лекції в кількох коледжах, але в Коледжі Подіятричної Медицини зустріла найбільш пильних і здібних студентів. Їхній педагогічний колектив дружньо співпрацює. Він складений з науковців із різних країн.

По одержанні докторату п-і Дарія Дика продовжуватиме наукові досліді в ділянці антропології. Бажаємо далішніх успіхів!

Ольга Н.

КОНКУРС НА ПІСНІ В ЧЕШТЬ 1000-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ-РУСИ

УКЦерква св. Арх. Михаїла і Комітет Балтиморської Округи, Мд., проголосили конкурс на кращі гимни й пісні на честь 1000-ліття хрещення України-Руси. Тексти — обов'язково українською і англійською мовами одночасно, і ноти слати о. Іванові Дорничеві, а „композитори або групи, такі як хори, які подають на розгляд пісню на Конкурс, будуть зобов'язані відспівати цю пісню під час концерту“... (Композитори здебільшого не вмюють співати, як і групи, — Ред.). — Нагороди: 1000, 500 і 250 дол. Надсилати до 1 вересня 1981 р. Адреса:

St. Michael's Ukr. Cath. Church
524 S. Wolfe Street
Baltimore, Md. 21231

У СЛАНЕ ШІСТДЕСЯТИРІЧЧЯ!

Редація Жіночої Сторінки „Вісника ОЧСУ“ вітає Леоніда Полтаву, редактора, поета, письменника, журналіста і громадського діяча з його славним шостидесятиріччям!

Леонід Полтава належить до покоління, яке ми на еміграції звикли називати молодим поетичним поколінням, яке, заледве вийшовши з шкільної лавки, вирвалося в вільний світ з окупованої москалями України, іноді дорогами німецького ясиру, іноді німецького полону, що перейшло всі жахи війни й повоєнного лихоліття, включно з драматичною втечею від Московських людоловів.

Покоління Леоніда Полтави, за невеликими винятками, це життєздатні, творчі люди, що, вирвавшись із неволі, зразу приступили до жвавої літературної діяльності. Вони не тільки написали багато літературних творів, друкували їх у тогочасних еміграційних виданнях, видали багато творів друком і взагалі внесли в особливі умови масової еміграції та переселенських невигод творчий дух, молодецьку відвагу, оживили невідрадну таборову дійсність творчими ідеями.

Леонід Полтава належить до найжиттєздатніших, твердших, до людей типу Джека Лондона. Не даром народився і ріс в атмосфері мазепинських традицій, не даром його перші сонети присвячені Магеллянові, а за свій дуже молодий вік об'їхав майже всі європейські країни, працював чи не в усіх українських видавництвах, зібрав багато досвіду і спостережень і використав те все для своїх численних літературних творів. Леонід Полтава автор шости поетичних збірок, історичної повісті, драм та лібрет, а також дев'ятнадцяти творів-книжок для молоді та дітей. А також безлічі журнальних статей.

Останній твір Леоніда Полтави „Смак сонця“, збірка, написана після відбутої подорожі на Аляску, куди довілят згідно з неспокоїною вдачею їздив 1980 року — тільки вихід у інший, невідкритий доси світ, славно вінчає сорокалітню літературну діяльність.

Бажаємо нашому поетові багато здоров'я для творчої праці та успіхів!

ХТО ПРОПАГУЄ ФІТІЛОВА-ХВИЛЬОВОГО?

До закордонних пропагаторів „творчости“ співробітника червоної Москви і ЧЕКА, а потім для уникнення арешту, коли „мури зробив своє“ — самогубця Миколи Хвильового (Ніколая Фітільова) тп. І. Костюка-Подольяка, Ю. Дивничка — Ю. Лавріненка та І. Кошелівця, долучились у 1981 р. (див. „Свободу“ УНСоюзу ч. 84 з 1981 р.):

П. Одарченко (УВАН), А. Фединський („Смолооскип“), В. Рубчак („Слово“), М. Смик („Українські вісті“ лівого УРДП) і невідомий п. О. Зозуля.

СВЯТО ГЕРОІВ ТА 40-РІЧЧЯ ВІДНОВИ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ

6-го червня 1981 р. українська громада в Міннеаполісі-Сейнт Полі записала в рахунок своїх досягнень чергову соборницьку подію, відзначивши СВЯТО ГЕРОІВ ТА 40-РІЧЧЯ проголошення ВІДНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ Актом 30 червня 1941 року.

Майже 250 осіб примістились за чепурно прикрашеними бенкетовими столами в Українському Народному Домі. Голова Відділу ООЧСУ п. Володимир Лісович щира привітав дорогого гостя з Нью Йорку, голову ГУ ООЧСУ і командира славної УПА поручника Лева Футалу, — доповідача. Вставанням і короткою мовчанкою присутні вшанували пам'ять рідних, друзів, товаришів по зброї і всіх героїв державницьких зривів двадцятих і сорокових років.

Доповідач у своїй, наснаженій фактами збройної боротьби, промові уміло провів та висвітлив важливість безперервної і послідовної боротьби українського народу у всіх часах і проти всіх окупантів. Народжені цією боротьбою герої визволення Симон Петлюра, Євген Коновалець, Степан Бандера, Тарас Чупринка і тисячі інших відомих і невідомих, ще може живучих героїв, творять НЕРОЗРИВНУ ТЯГЛИСТЬ БОРОТЬБИ до неминучого дня волі України.

Урочиста частина закінчилась деклямаціями юнацтва СУМ-у (Наталка Яблонська, Калина Крамарчук, Люба Смукла) і подруги Оксани Крамарчук; виступами дівочого хору СУМ-у і об'єднаного хору під диригуванням інж. Євгена Карп'яка. Хор має бойовий, революційний, національно-патріотичний репертуар. Це завдання співакам-аматорам вдалось виконати блискуче. І котилися сльози присутнім при мелодії маршу „Синьої Дивізії“, чи при пісні із словами „Українська правда чиста і свята“. Велика заслуга належить диригентові інж. Є. Карп'якові і щира подяка акомпаніаторці панні Галині Павлюк. Національним гімном присутні закінчили урочисту частину свята.

У товариській частині програму перебрало жіноцтво УНДому, яке з допомогою молодих помічниць наділило присутніх смачними стравами та елегантною обслугою. В Українському Домі страви, вибір та обслуга є взірцеві.

Додаткова частина програми включила інформації поручника Лева Футала про працю централі УККА. Член Екзекутиви, містопредсідник УНПомо-

чі, поручник Лев Футала коротко і змістово поінформував про працю централі УККА та успішне проведення збірки Українського Народного Фонду УККА і дальші потреби. По кількох питаннях і короткій дискусії був прочитаний проект резолюції, який прийнято одногосно в кількості понад 180 осіб (більшість із них — платники Народного Фонду).

Приємно вражала присутність на цій імпрезі провідних діячів Державного Центру УНР, панства Мельниченків, Товстоп'ятів, Даниленка, Канюків та інших.

Програму вечора закрила голова Осередку СУМ-у, подруга Оксана Бринь, подякувавши дорогому гостеві за відвідини, жіноцтву за працю, а присутнім за увагу та щире ставлення до справ української громади. (П. С.).

НЕЧЕСТИВИ НЕ ВСТИГЛИ ЗАСУДИТИ

У Філядельфії на суд нечестивих мав стати 77-річний сл. п. Володимир Осідач, довголітній політ'язень польських тюрем, член українського підпілля в Равському повіті. До ЗСА прибув у 1949 р., був членом „Провидіння“ та ін. укр. установ.

Кілька років тому ворожі українській справі особи закинули йому, що він як член укр. поліції був причетний до вивезення жидів до Белзу. За це його не мали судити, лише за те, що він, беручи громадянство, не сказав, що служив у поліції — бо його не питали. На суді сл. п. В. Осідач не признався до жадної вини, вніс апеляцію. У понеділок 25 травня 1981 р. помер у лікарні, залишивши у смутку дружину п-і Іванну та ін. членів родини, якій висловлюємо співчуття. (Вол. Б.)

ЗМІНИ В „СУЧАСНОСТІ“ Й „ПРОЛОЗІ“

Мирослав Прокоп відійшов на пенсію, його місце голови управи „Прологу“ зайняв Роман Купчинський, секретарка Марта Скорупська, скарбник Б. Чайківський, у складі управи залишилися М. Прокоп і М. Лебедь.

Давній уже пенсіонер проф. Юрій Шевельов (Шерех) залишив працю головного редактора журналу „Сучасність“.

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Д-р Микола М. Аркас

ЗАДУНАЙСЬКА СІЧ

(Закінчення)

У цей саме час, вліті року 1827-го, російський уряд прислав на Січ новий „ласкательний“ лист, з закликом, щоб задунайці покинули Туреччину, за що, знову, обіцялися їм цілі копиці благ. За цей лист особливо цупко вхопилася „райа“ і, на старшинській раді, домогалася, щоб був схвалений поворот всім Кошем на батьківщину. Одначе, кошовий з старих запорожців, Василь Незамаївський, рішуче відкинув вимоги „райї“. До зібрання він звернувся з такими словами:

— Тікати? Як же його тікати? Багато народу запропастимо: турчин виріже! Ні, нехай хто заводив, той хай і виведе, а я не буду! На Покрові, як виберуть нового кошового, то нехай робить це діло!

На Покрову, року 1827-го, Василь Незамаївський не захотів лишатися кошовим отаманом, бо знав, що „райю“ не переможе й заганьбить себе зрадою Туреччині, яка стільки літ довіряла задунайцям, хоч

в її очах то й були „гяури“ — нечестиві поганці. Відмову кошового зараз же використала „райя“. Якийсь Улас гукнув з її гурту:

— Годі вже запорожцям верховодити! Багато вже побувало кошових їх табору! Гайда, оберемо й ми, мужики, свого, от хочби мого кума, платнівського курінного отамана Йосипа Гладкого!

Так і сталося: — мужицький натовп райя — переміг! Походженням полтавський козак, Гладкий був людиною непутящою, але — підприємливою. Загулявши, він покинув дружину й чотирьох діток, став чумакувати, потім бондарювати в Одесі, звідки довелось йому з невияснених причин втікти до Керчі й ще кудись і, врешті-решт, бачимо його в Задунайській Січі, де й був згодом обраний кошовим отаманом „раєю“. Був то бувалець, що пройшов огонь, воду та мідяні труби, а до всього, кебету мав непогану, мозкувату.

Як ми вже зазначали вище, „пригласительныя послання“ посилалися задунайцям сливе з перших днів перебування їх на Дунаї, і не без наслідків. Так, наприклад, ще під час російсько-турецької війни 1806-1812 р. р., Січ покинуло 500 козаків під проводом Івана Губи та Хведора Бучинського. З них „на показ“ утворено було на російській стороні Усть-Буджашьке військо, яке проіснувало тільки декілька літ. Москва порозганяла потім тих зрадників.

Траплялося чимало й інших випадків, коли туга за рідним краєм гнала задунайців кидати Кіш й віддаватися на волю переможної Росії. Але бувало немало й таких, які, повернувшись на Україну й покоштувавши там російської тюрми, нишком верталися назад доживати свій вік у Січі.

Значну роль в настроях задунайців відгравало й те, що вони, побожні християни, билися в рядах басурманів з єдиновірними росіянами та з своїми ж козаками переметниками:

...Ой, вже ж наші славні запорожці

У великому жалю: —

Ой, не знали та поклонитися

Гей, та котрому царю.

Ой, поклонилися турецькому —

Під ним добре жити,

ЗДЕКОМПЛЕКТОВАНА ПРЕЗИДІЯ „СЛОВА“

Голова „Слова“ п. Остап Тарнавський подав у „Народній Волі“ інформацію про нараду Президії „Слова“ під його головуванням. Цікаво, що нарада відбулася 24 січня 1981 р., а інформація в'явилася друком — 14 травня, себто з понад тримісячним запізненням.

У повідомленні сказано, що „Слово“ знову дістало в Канаді 5,000 дол. урядової дотації на друк збірників, що Президія здекомплектowana (не названо членів Президії), а між названими на нараді є такі письменники як Євген Федоренко (!) Р. Маланчук, Й. Гірняк, Г. Костюк...

В інформації закликається дійсних українських письменників, щоб вони конче ставали членами міжнароднього ПЕН-Клубу, а „українські письменники та й журналісти бокують від цієї організації“. Зазначимо, що та „організація“ вже не раз святкувала річницю такого комуніста-пропагандиста як Пабльо Неруда, а члени „Слова“ його перекладали на українську мову.

Член „Слова“ п-і Копач у Канаді є авторкою „Читанки“ з вихваланням советських авторів.

А за все добре,
Та одне недобре,
Що брат на брата бити...

Годиться зазначити, що задунайці, за увесь час існування їх Січі, себто, впродовж 53 літ, мало воювали, а більше займалися мирними промислами, рибальством та хліборобством. Справжні запорожці, звиклі до війни та походів, нудьгували від буднів. Це нудьгування викликало у них сподівання, що десь на чужині може усміхнеться їм щастя. У погоні за ним чимало задунайців покидало Січ. Так, наприклад, нам відомо, що року 1785-го, 8,000 січовиків, з дозволу австрійського цісаря Йосипа II-го, заснували Кіш у Банаті над Тисою, але й тут довго не всиділи й розійшлися по світу. Лиш обмаль їх лишилася у Банаті.

Інші виселенці з Задунайської Січі де тільки не побували: одні, ганяючись на шматком хліба, подались на Сибір по хутра; інші, знов, наймалися вояками до чужих військ, треті — шукали притулку й роботи. І доля всіх їх була невесела:

...Ой, бідна, бідна наша головонька,
А що не вкулі сіли;
Наші брати сіли
Та й пісні запіли —
Одні у москаля, другі у турчина,
Треті у мальтиза служать за одержу
І ті гірко плачуть за польську межу.
Ой, же ти, москале, еретичний сину,
Запропастив Польщу ще й нашу Україну!..

(Стара пісня „Ой, повійте, вітри“..)

Думи й пісні нашого народу рішуче спростовують урапатріотичні побрехеньки біло-російських й червоно-російських істориків про те, що, мовляв, „малоросси“ відпрадавна були охоплені „священним“ почуттям „русскості“ й що про те тільки й мріяли, щоб „припасть к стопам“ Катерини II-ої, а потім — Микола I-го. В дійсності ж „возсоединятись“ мріяли задунайці не з „Матушкой Россією“, а з Рідним Краєм, із своїм людом та з ріднею, з своїми степами, господарями яких вони ще недавно були.

Згубу Задунайської Січі довершив той саме ставленик „Рай“, Йосип Гладкий. Порушивши присягу на вірність Туреччині, обманним шляхом він забрав з Дунавці, де була тоді Січ, без спротиву богослужбові церковні речі, січову скарбницю, клейноди, фірмани та прамоти й, сівши із своїми козаками на байдаки, поплив повз Катерлез, іллій-

ським гирлом у море, а звідти — до Ізмаїлу, де командант цієї могутньої кріпости, Тучков, предстив всю зрадницьку братію (щось коло 500 козаків) Миколі I-му. До ніг царя Гладкий склав січові клейноди й бив цареві низьким чолом!

Микола I-ий мав, очевидно, добрий настрій в ту вікопомну хвилину, милостиво повівся з переметниками й урочисто вирік:

— Бог нас простить, рідний край прощає і я прощаю!

Після того, як Гладкий з курінними отаманами перевіз на човні царя, мало кому відомими протоками на турецький берег, — Микола I-ий нагородив його полковницьким „чином“ і в дальшому йому надто потурав. Коли ж російське військо обсадило Дунайські гирла та плавні, — Гладкий з тим військом вернувся на Січ у Дунавці, куди закликав охочих „козакувати“. Але з того нічого не вийшло, мабуть, бо вже року 1830-го Гладкий із своїми запроданцями опинився на озівських берегах між Бердянськом та Маріуполем. Там було зформоване, теж недовговічне, Озівське військо.

Отаманував Гладкий там двадцять літ і помер року 1866-го. Козацтво згадувало його недобрим словом.

Отож, Задунайська Січ в Дунавці закінчила своє життя самогубством. Ті, що лишилися на її руїнах, — обернулись в найзвичайнісіньких „гречкосіїв“, і тільки порослі бур'яном горбочки могил нагадували про те, що в тих місцях бряжчала колись козацька зброя й гомоніло на радах січове товариство...

* * *

Від Ред.: Автор цього нариса сл. п. д-р Микола М. Аркас, письменник, історик Чорноморщини, промієнтний член АДУК упокоївся в Бозі зимою 1979 р. у стейті Мейн.

Не всі твори сл. п. Миколи М. Аркаса — сина автора „Історії України“ та опери „Катерина“ — опубліковані.

Московські приманливі листи до Задунайських Січовиків, емігрантів, повинні б насторожити і деяких сучасних емігрантів, схильних до будь-якого зміновіхівства.

**УКРАЇНА В БОРОТЬБІ — НАШ ОБОВ'ЯЗОК
ІЯ ДОПОМАГАТИ!**

**ЖЕРТВУЙМО НА ДОПОМОГУ ТИМ,
ЩО ЖЕРТВУЮТЬ УСЕ!**

ЖЕРТВУЙМО НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ

СТЕПАН БАНДЕРА

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!
УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ „ПЕВНІСТЬ“
Security Savings and Loan Assn.

936 N. Western Ave., Chicago, Ill. 60622
312-772-4500

ФІЛІЯ:

2166 Plum Grove Road, Rolling Meadows, Ill. 60008
312-991-9393

- В „Певності“ Ви одержуєте найвищі відсотки на всіх родах ощадностей, нараховуванні щоденно від дня вклату до дня вибору й виплачуванні квар-тально.
- В „Певності“ Ви одержуєте відсотки від відсотків.
- В „Певності“ Ваші ощадності обезпечені Федерально Агенцією до суми 100 тисяч доларів.
- В „Певності“ Ви можете відкрити пенсійні конта, т. зв. IRA і Keogh, чекові конта та користати з першого депозиту пенсійних чеків.
- В „Певності“ є до Вашої диспозиції різного рода щадничі Сертифікати.
- В „Певності“ є вогнетривалі скриньки для переховування цінних речей.

**ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ В УКРАЇНСЬКІЙ ЩАДНИЦІ „ПЕВНІСТЬ“ —
НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ФІНАНСОВІЙ УСТАНОВІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ!**

**ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА СУМА**

В ЙОНКЕРСІ, Н. Я.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І
ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ
ЧЕКАМИ; УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВІШИЙ
КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.

СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладника чи позичкодавця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить 7% дивіденди

Безплатне забезпечення ощадностей

Безплатне життєве забезпечення
до 2,000 дол.

Адреса:

**SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION**
301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

СТЕЯТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ“

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗА-
ЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ.
НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА,
ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІ,
ШПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ
(КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ
ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧ-
КОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5¼%
ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве
забезпечення до висоти 2,000 дол.
Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT
4641 Martin Ave., Detroit, Mich.
3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212
Tel.: 843-5411

РОЗДВОЄНІ ЯЗИКИ

(Фейлетон)

Роздвоєні язики, як відомо, мають усі види гадюк та деякі інші плазуни. Тому їх популярно й називають „гадючими язиками“.

Такі роздвоєні язики, крім гадюк та інших плазунів, мають також деякі люди з породи довгоязиких. У напастях на інших, нелюбих їм людей, людських колективів і людських творів, вони, як правило, послуговуються найчастіше отими довгими, по-гадючому роздвоєними, язиками, зараженими отруйною злобою й ненавистю.

Перед у тому, samozрозуміло, безконкуренційно ведуть червоні московські імперіялісти й колонізатори та все їхнє різнонаціональне „партократичне“ охвістя. Природа-мати удостоїла їх такими довжелезними, яких антропологія не занотувала ще ніде на нашій грішній і суєтній планеті, починаючи від прабатька Адама і праматері Єви. А отруйної їдї в них стільки, що навіть юбра позавидувала б їм. Де не вкусить оцей дракон у людській подобі, там і отрута, де не плюне, то отрутою, зарекочється — отрута бризкає йому з пащеки, заскиглить чи заскалиться — отрута тече також, зашипить — отрута коється з морди, і так у безконечність.

Водяться також такі гадючі типи й між нашим хрещеним українським народом. Прекрасні умови для їх розвитку були, є й будуть у державі „соціалістичній по формі, фашистській по змісті“, якої народи вже більше шести десятиків років є у безконечному марші через советську пустинню від соціалізму до фата моргани — уроєного хворими головами комунізму.

На чужині умови для таких також досить сприятливі. Ці насядь довгоязики гадючі типи на чужині в поборюванні інакодумуючих своїх братів мало що поступаються навіть наському червоному охвістю, хоч декларують себе „самостійниками“. Такі самі в них довгі роздвоєні язики та такий самий природний багаж отрути-яду. Найбільше їх водиться по тих групах і групах, які намагаються викупити всі патенти на демократичність, та тих, що не знають, хто вони взагалі: націоналісти, республіканці, соціалісти, марксисты, пристосованці чи демократи?

Для ілюстрації постараємось вам, читачу, продемонструвати бодай один людсько-гадючий випадок проти нелюбих осіб і організацій.

З „новошляхівських“ хащів виповзла на денне світло людо-гадюка і, бризкаючи на всі боки отрутою, насичила, що „примітиви“ панують у середовищах, які „політичний примітивізм виписали на своїх прапорах“, і що ці „політичні примітиви“ взагалі не визнають якихось протилежних поглядів, а монополізують за собою єдиноправильну лінію“.

Тут також зразу отрута цієї гадюко-людини обертається бумерангом проти неї, бо ж що є „політичний примітивізм“: діяти в дусі законів соціології, чи йти їм наперекір? Держатись за привернення державності Україні і волі українському народові прямого шляху, чи кружляти-блукати різними сумнівними партократичними

стежечками й манівцями? Та й, читаючи націоналістичну „примітивну“ пресу, ніде не стрічали ми, вульгарних, простацьких обзивань когось „примітивом“. Чи не буде ним той, хто залюбки оперує й надуживає цим словом?

На цьому покищо закінчимо. Про інші факти нашого людо-гадючого сичання напишемо іншим разом.

РЕЗОЛЮЦІЇ ЗБОРІВ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Ми — учасники Зборів платників Народного Фонду та громадянства, зібрані дня 6 червня 1981 року в Міннеаполісі для відзначення СВЯТА ГЕРОЇВ та 40-РІЧЧЯ проголошення віднови Української Держава Актом 30 червня 1941 року, — заслухавши також інформації про працю Централі Українського Конгресового Комітету Америки, ухвалили:

1. Вітати президента УККА проф. д-ра Лева Добрянського, езекутивного віце-президента ред. Ігната Білінського та всіх членів керівних органів УККА, вибраних на XIII Конгресі Америки.

2. Бажати працівникам у системі УККА якнайбільших успіхів для добра Громади і Нескореної України. Висловлюємо і підтверджуємо нашу дальшу повну підтримку у їхній праці.

3. Ми обіцяємо посилити збірку на Народний Фонд, бо він є єдиним джерелом прибутку і фінансування УККА.

4. Закликаємо всіх тих, кого лиха сила роздору намагається поставити поза УККА, продовжувати конструктивно-творчу працю в рямах УККА — поширюванням видань УККА, участю в антимосковських демонстраціях, писанням листів до Конгресу в обороні Нескорених Патріотів та активною збіркою Народного Фонду.

За Президію:

Володимир Лісович, голова
Оксана Бринь, секретар

„РАДЯНСЬКА УКРАЇНА“ ПРО О. ГОНЧАРА

„Радянська Україна“ м 7. 4. 1981 р. писала: „Романи Олеса Гончара — це вершинні здобутки не тільки української, а й усієї радянської літератури. Гончар точно відчув голоси й ритми часу“... — себто вимоги окупаційної Москви.